

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang.”

OOST EN WEST

Abonnementsprijs per jaar:		Prijs der Advertentiën:	
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling.	f 2.50	Per vakje	f 2.—
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—	Bij contract reductie.	□
Afzonderlijke nummers	„ 0.05		

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

□ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □

□ Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

Inhoud van dit nummer.

„Mangoenhardjo” (Vereeniging van Inlandsche ambtenaren ter hoofdplaats Semarang). — Uit de Oost-Indische Mail. — West-Indië. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Lees-tafels. — Mededeelingen. — Offic. Berichten.

„MANGOENHARDJO”

(Vereen. van Inl. ambtenaren ter hoofdplaats Semarang).

Onlangs mocht het Hoofdbestuur van de Vereeniging Oost en West een exemplaar ontvangen van de in drukvorm uitgegeven en in de Nederl. taal geschreven verslagen der besprekingen, welke in de verschillende vergaderingen van de Vereeniging van Inlandsche ambtenaren van 13 Augustus 1911 tot en met 7 Januari 1912 zijn gehouden.

Men kan daaruit vernemen, welke onderwerpen van Koloniaal belang de gedachten der Inlandsche ambtenaarswereld bezig gehouden hebben, en zeker nog bezighouden, hoe die ambtenaren zich voorstellen, in verband met de bestaande toestanden en verhoudingen, hun geestelijke ontwikkeling en stoffelijken welstand te kunnen bevorderen.

De gehouden besprekingen zijn van te meer waarde, nu het in de bedoeling der Regeering ligt, geleidelijk aan de Inlandsche ambtenaren grotere bestuursbevoegdheid te geven, naarmate daartoe personen met voldoende kennis beschikbaar komen.

Aangenaam deed het ons aan, bij de lezing dezer verslagen, op te merken, dat de wijze, waarop de verschillende onderwerpen werden behandeld, in zoe-vele opzichten overeenstemt met die, waarop in de Inlandsche pers diezelfde aangelegenheden zijn besproken, waaraan in den vorm van korte uittreksels geregeld een plaats werd gegeven in de rubriek „Wat de Inlander zegt” van Het Koloniaal Weekblad.

Wij hebben slechts te wijzen op de betoogen van de wenschelijkheid eener vermeerdering van de inkomsten der Inlandsche ambtenaren, van verbetering van het Inlandsch onderwijs, van legale toekenning van pensioenen aan Inlandsche ambtenaren en hunne weduwen en weezen, van het gebruik der Nederlandsche taal, van minder gebrekkige uitoefening van de Inlandsche politie, van een andere verkiezingswijze der dorpschoude en tal van dergelijke onderwerpen meer, welke door Mangoenhardjo in behandeling werden genomen.

Opvallend was hierbij de bescheidenheid en kinderlijke oprechtheid door het Inlandsche element ten toon gespreid, zich niet onziende eigen onbekwaamheid op geestelijk gebied en gebrek aan krachtigen wil tot sparen te erkennen.

Oorspronkelijk scheen de bedoeling geweest te zijn een vakvereeniging van Inlandsche Ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur op te richten, ongeveer op den voet, als de Europeesche ambtenaren dit hebben gedaan.

Enkele der oprichters meenden, dat zoowel de dienst- als de particuliere belangen dan beter behartigd zouden kunnen worden, dat de beoefening der bestuurskunst, overeenkomstig de tegenwoordige omstandigheden, beter tot haar recht zou komen en zoodoende het Inlandsch bestuur op hooger peil zou kunnen worden gebracht.

De meening der meerderheid was evenwel, dat alle Inlandsche ambtenaren, volgens het tegenwoordige stelsel, in hun ambtelijken loopbaan nagenoeg dezelfde belangen hebben, ook wijl zij van den eenen tak van dienst naar een anderen kunnen overgaan, en dus geen reden bestond, waarom slechts de bijzondere belangen van één groep behartigd zouden worden.

Nu omvat de vereeniging Mangoenhardjo te Semarang alle Inlandsche ambtenaren.

Het denkbeeld om eerst te trachten voor den Inl. ambtenaar eene regeling der rechtspositie te verkrijgen en de bespreking van andere zaken, o.a. stoffelijken welstand en geestelijke ontwikkeling tot later uit te stellen, heeft een punt van beraadslaging uitgemaakt, en, na eene langdurige discussie, geleid tot de beslissing, dat juist deze laatste op den voorgrond gesteld moesten worden, wijl men inzag, dat beide factoren, samenhangend met het moreel en intellectueel gehalte van den Inlandschen Ambtenaar, in de toekomst van goeden invloed zouden zijn op de verkrijging dier rechtspositie.

De eerste vergadering tot oprichting der vereeniging had plaats op 13 en 14 Augustus 1911, en werd geopend met eene sympathieke rede van den Voorzitter, den heer Raden Wirjokoesoemo, Patih van Semarang, waarin deze dankte voor de goede opkomst en de hoop uitsprak, dat het mocht gelukken eene krachtige vereeniging van Inlandsche ambtenaren te stichten. Wij hebben, zoo zeide hij o.m., reeds vele bewijzen gezien van de opbouwende kracht, welke van het vereenigingsleven kan uitgaan. Men leert elkaar helpen een vastgesteld doel te bereiken. Als het werk eendrachtig door velen wordt verricht, kan het weldoordacht en krachtig worden aangepakt. Reeds lang hebben de Europeanen en Chineezzen het groote nut van Kongsies begrepen. Een bezem, bestaande uit vele kleine bladsteeltjes, door een band stevig sa-

men gebonden, is sterk, maar zonder dien band is ieder steeltje afzonderlijk gemakkelijk te breken.

Een mensch moet zich kunnen aanpassen aan de veranderde tijdsomstandigheden. Wij moeten leeren begrijpen, dat wat vroeger voldoende was, tegenwoordig ontoereikend kon zijn.

In vroegere tijden kon de Inlander veel gemakkelijker in zijn levensonderhoud voorzien, o.a. omdat het zielental geringer en de individueele behoeften minder waren. Deze laatste nemen sterk toe ten gevolge van den invoer van allerlei vreemde goederen en het zien van de weelderige levenswijze der hier gevestigde vreemdelingen. Onze eischen voor voeding, kleding en woning, worden met den dag grooter. Dit nu behoeft geen bezwaar te zijn, mits wij tegelijkertijd ons de capaciteiten eigen weten te maken, waardoor wij in staat zijn die meerdere behoeften te bevredigen. Wij zullen ons meer moeten inspannen om de noodige geestelijke en lichamelijke vermogens te verwerven, die noodig zijn, niet alleen om aan onze naaste levensbehoefte te kunnen voldoen, maar om tot welvaart te kunnen komen. En dit is nu voor ons des te moeilijker, waar wij staan onder en tegenover vreemdelingen, die over veel sterkere karakter-eigenschappen en over meer kundigheden beschikken dan wij.

Laat die superioriteit van den vreemdeling ons tot een goed voorbeeld strekken. Ons best doende, zullen wij ons langzamerhand die goede hoedanigheden ook eigen kunnen maken, waardoor wij tegelijkertijd ons levensgeluk verhoogen.

Het doel dezer vereeniging zal zijn: de geestelijke ontwikkeling en den stoffelijken welstand der Inlandsche ambtenaren te bevorderen. Wij hopen in staat te zullen zijn met succes samen te werken, zoowel in den dienst als bij particuliere zaken.

Waar wij in gemeenschappelijk overleg minder goede toestanden verbeteren, verschillende belangen bevorderen kunnen, moeten wij dit nimmer nalaten, maar met betrekking tot de zaken, welke van overheidswege geregeld worden, moeten wij ons bescheidenlijk tot de Regeering wenden, die altijd genegen is, goede inlichtingen van ernstige zijde te ontvangen. Ten slotte verzocht de voorzitter over te gaan tot de bespreking van het ontwerp-statuten en huis-houdelijk reglement der op te richten vereeniging.

* *

In Het Koloniaal Weekblad van 4 Mei 1911, no. 18, is de hoofdzak van het reglement der vereeniging Mangoen Prodjo opgenomen, dat de basis was voor deze, volgens de verslagen, bij meerderheid van stemmen in Mangoenhardjo omgedoopte vereeniging.

Eveneens werden bij meerderheid van stemmen tot leden van het Hoofdbestuur gekozen de heeren:

Raden Wirioekoesoemo, Patih van Semarang, voorzitter; Mas Soerohamiprodjo, Wedono van Tenggles (Koedoes), Onder-Vorz.; Raden Tohar, Assistent Wedono van Pohdengkol (Koedoes), Secretaris. Raden Soodibbio, Hoofdjaksa van Semarang, Penningmeester; en als commissarissen: Raden Mas Soenario, Onder Collecteur van Semarang; Mas Djojomihardjo, Wedono van Padoeroengan (Semarang) en Mas Aditomo, Adjunct-hoofdjaksa van Semarang.

Van de oprichting der vereeniging werd aan de betreffende regeringspersonen te Batavia kennis gegeven, onder aanbieding van een exemplaar der Statuten en van het Huishoudelijk Reglement, waarop bij brief het antwoord werd ontvangen, dat, onder dankbetuiging voor de toezending der stukken, van de oprichting met belangstelling was kennis genomen, terwijl de overtuiging werd uitgesproken, dat de vereeniging, mits waardig, met tact en kennis van zaken geleid, zeer zeker veel zal kunnen bijbrengen, zoowel tot de behartiging van de belangen als tot de bevordering der ontwikkeling van de Inlandsche ambtenaren.

De beste wenschen werden aan de jonge vereeniging op haar levensweg medegegeven, dat zij als een jonge plant opgroei tot een krachtigen boom, die geen andere dan gezonde vruchten zal afwerpen.

De vereeniging Oosten West sluit zich geheel aan bij deze goede wenschen en zal steeds gaarne in haar orgaan, Het Koloniaal Weekbl., een plaats inruimen voor de besprekingen van alle, en, zoo mogelijk, rekening houden met onderwerpen van Koloniaal belang, welke in de vergaderingen van Mangoenhardjo zullen worden gehouden.

Uit de O.-I. Mail.

Gouvernements-pupillen. Bij Gouvernementsbesluit is bepaald, dat voor een aantal van ten hoogste 350 Europ. jongelieden en knapen gelegenheid wordt opengesteld om als Gouvernementspupil op 's lands kosten in een particulier gesticht te worden verpleegd opgevoed en voor een passende maatschappelijke werkkring opgeleid, zulks op den voet van de nader aan te geven regelen.

Kinematografische opnamen. — Betreffende den arbeid van kapitein J. C. Lamstra, belast met 't doen van kinematografische opnamen, schrijft De J. bode, dat genoemde officier zich sedert eenige weken in de Preanger bevond, waar hij reeds opnamen liet nemen van thee, koffie en andere cultures, van enkele feestelijkheden, zooals de opening der landbouwschool te Kopo, stadsgezichten enz. Reeds zijn 1000 M. negatieve films naar Holland opgezonden, die, zooals te Soekaboemi gebleken is, uitmuntend zijn geslaagd.

Tweede Decentralisatie-congres. — Het programma voor dit congres, dat te Bandoeng gehouden werd op Zondag 26 en Maandag 27 Mei j.l., luidde als volgt:

Zaterdag, 25 Mei: Réunie in de Sociëteit „Concordia“, ten 9.30 nam.

Zondag 26 Mei: Zitting van het Congres. Aanvang 8 uur voorm. Plaats van bijeenkomst: Pendoppo van den Kaboepaten.

1. Openingsrede.
2. Gemeentelijke Grondpolitiek. Inleider D. J. A. Westerveld.

3. De Gemeente en het Verkeersvraagstuk. Inleider D. de Jongh Wzn.

Maandag 27 Mei: Wederom aanvang 8 uur v.m.
1. Gemeenteraad en Inlandsche Gemeente. Inleider Mr. Van Wijngaarden.

2. Raadcommissiën. Inleider J. E. Stokvis.
3. Oprichting van eene vereeniging voor Gemeentebelangen.

Inrichting Van der Steur. Van de inrichting Van der Steur te Magelang slaagden dit jaar 5 voor de K. W. S., 6 voor de Ambachtsschool te Semarang en 8 voor de Mulo te Batavia; een mooi resultaat.

Suikeroogst. Het Soer. Hblad vernam, dat de berichten uit de suikerstreken niet onverdeeld gunstig zijn. De sappen zijn slecht of minder goed, een gevolg van zware stormen in Januari. De fabrieken hebben ook veel dood riet. In de afdelingen Djombang en Sidoardjo hebben overstromingen veel op hun geweten.

Verzet in de Alaslanden. Een telegram uit Medan 17 Mei aan De Java-Bode meldt:

Het aantal verzetslieden in de Alaslanden is in den tijd van 6 maanden van 138 tot 11 verminderd.

Een geschil. De commissie tot het instellen van een onderzoek in het geschil tusschen kapitein Darlang en den controleur Christan heeft den eerste in het gelijk gesteld. Het geval betrof een gevangen genomen hoofd, die de controleur wilde vrij laten.

Sultan van Langkat. Te Soerabaja is den 17en Mei aangekomen de sultan van Langkat met gevolg. Hij nam zijn intrek in het Oranje-hotel.

De a.s. Tentoonstelling te Semarang te grootsch opgezet? De heer M. van Geuns schrijft in het Soer. Hblad o.m.:

„De heeren, die de tentoonstelling op touw zetten, missen een praktischen kijk op tropische mogelijkheden; zien de proporties verkeerd. Een expositie als zij blijkens de gespecificeerde uiteenzetting achter in het groene tentoonstellingsboekje willen in het leven roepen, is gedoemd tot mislukking. Naïeve ophemeling als het „prachtig uitzicht over de stad Semarang en haar naaste omgeving“, zal heusch de situatie niet redden, evenmin als de benoeming van een eindeloos getal eereleden of het beschermheerschap van den Gouverneur-Generaal.

De tentoonstelling zal ontzettend duur worden. Het is regel dat de kosten tegenvallen; hier zal dit zeer in het bijzonder het geval zijn, omdat ook quaesties buiten de eigenlijke expositie om oplossing vragen.

Dat men zich toch beperke! Nu is het nog tijd. Dat men in de eindeloos lange lijst der gewenschte inzendingen ga schrappen en nog eens schrappen. Dat men een koloniale tentoonstelling organiseere, niet op Europeesche maar op koloniale leest.”

Wie wil naar Merauke? De Makass. Courant schrijft:

Dezer dagen is de heer Kalff, gewezen assistent-Resident van Merauke, hier gepasseerd op weg naar zijn nieuwe standplaats Gorontalo. Gelijk bekend, heeft de heer Kalff zich zeer ongunstig over Merauke uitgelaten. Zijns inziens kan van het oord niets verwacht worden.

De heer Kalff was eerst bestemd voor Makasser, maar heeft, daar de heer Schadee niet van plan was met verlof te gaan, Gorontalo als standplaats gekregen.

Voor de regeering zal het nu wel groote moeite opleveren Merauke weer bezet te krijgen. Er behoort daar een assistent-resident te zijn. Het laat zich echter begrijpen, dat na het woord van den heer Kalff de animo voor Merauke echter al heel gering is. Bij het tegenwoordige tekort, zijn de ambtenaren ook beter te gebruiken. Wie wil naar Merauke?

Zuid-Celebes. In De Java-Bode verscheen een reeks schetsen uit Zuid-Celebes, door den ex-hoofdredacteur, den heer H. Doeff. Schrijver wijst o.m. op de dringende noodzakelijkheid van irrigatie wil dit land vooruitkomen.

De Chineesche quaestie. In hetzelfde blad geeft M. H. No. 1 van een serie artikelen over de Chineesche quaestie. Hij betoogt, dat er geen zaak voor de toekomst onzer koloniën zoo gewichtig is als deze en gaat een en ander uitvoerig na.

Schrijver eischt ten slotte, dat wij baas blijven in onze koloniën. Hij noemt het een fout, dat de z.g. Jong-Chineesche beweging, die reeds eenige jaren geleden zich openlijk aankondigde, niet in de goede baan is geleid en dat men toen het jong-China niet voor altijd door een tegemoetkomende houding aan Nederland heeft weten te binden.

Indische sprookjes. Jevaa geeft in de Sumatra-Post de volgende Indische „sprookjes“:

Er was eens een man, die een ingezonden stuk onderteekende.

Er was eens een Indischman, die zaken van personen onderscheffde.

Er was eens een ex-planter-officier-onderwijzer en die geloofde niet voor journalist geschikt te zijn.

Er was eens een postchef, die vond, dat de krant critiek op den dienst mocht leveren.

Er werd eens een telegram in Indië verzonden en dat kwam zonder één enkele fout aan.

Er was eens een dame in Indië, die onbesproken werd gelaten.

Er was eens een nuttige zaak in Indië, die zonder een commissie tot stand kwam.

Wreedheden op Midden-Soemba. In het Bat. Nbl. van 14 Mei j.l. lezen wij het volgende uit een artikel „Hoe Pomboe zich meldde“, door den heer Wielenga welwillend ter publicatie aan bovengenoemd blad afgestaan.

G. Lötters
**OVERHEMDEN
ONDERGOEDEREN
voor Uitrustingen**
Hoogstr. 32-32^a Den Haag

Piet Heinstraat 123
Telefoon 5262.
A. Op't Landt.
Kanten, Galons, Zijde, Fluweel, Knoopen,
Tressen, Linten, Spunglass, Satinet,
Mantelvoerings en alle
Fournituren.
Vervaardigen van Stofknoopen.
Plisseeren en Uitslaan.

Mode-Salon L. ANGER
LADIES-TAILOR-MADE
- MODELHOEDEN -
JUPONS en BLOUSES
BERLIJN Pariser Platz 1
DEN HAAG - Hooistraat 7 -

INSTITUUT VOOR MEISJES
EXTERNAAT — BEPERKT INTERNAAT
KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)
School- en Pensioengeld internaat f 800.—
Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.—
De Directrice: A. J. NELOR.

Mevrouw!
Heeft U wel eens een proefje genomen met mijne
Ind. gekruide Worst, zij is overheerlijk
en mag aan eene Ind. rijsttafel niet ontbreken.
Aanbevelend, **H. F. NOORDMAN.**
Specialiteit in FIJNE VLEESCHWAREN.
Reinkenstraat 51 - Telef. 2683.

VEENESTRAAT 29. - Telefoon 4105.
SPECIALE AANBIEDING:
GEPANTSERDE HUTKOFFER, lang 100 c.M.,
breed 50 c.M., hoog 36 c.M. f 9.75
GEPANTSERDE HUTKOFFER, lang 100 c.M.,
breed 50 c.M., hoog 40 c.M. „ 10.75
GEPANTSERDE MAILKOFFER, lang 100 c.M.,
breed 50 c.M., hoog 50 c.M. „ 11.50
GEPANTSERDE BOEKENKOFFER, 50 x 50 c.M. „ 6.25

HOEDEN EN PETTEN
A. J. KÖNIG,
Schoolstraat 26.
Ruime sortering in alle prijzen.

„Het lust mij niet te beschrijven de manier, waarop de beide sergeanten aan hun opdracht meenden te moeten voldoen. Ik zou moeten vertellen van martelen en slaan, ophangen en dreigen, verkrachten van vrouwen, vernieling van tuinen etc.

Heel Midden-Soemba kwam in deining en onrust. De pacificatie, zoo uitnemend begonnen en voortgezet, dreigde geheel bedorven te worden. Het langzaam veldwinnend vertrouwen in de goede bedoelingen der Kompenie werd bijna geheel verstoord.

Tot men eindelijk kwam klagen. En men deed mij een verhaal, zóo ongelooflijk, dat ik het eerst weigerde aan te nemen. Maar er waren zooveel getuigen; radja's en hoofden waren bereid er een eed op te doen, dat ik hun aanklacht op schrift stelde, en te Waingapoe overhandigde. Er werd een onderzoek ingesteld; de zaak is naar den krijgsraad verwezen en laten wij hopen, dat de schuldigen hun gerechte straf niet zullen ontgaan.

Het blad merkt o.m. op:

„Gelukkig voor den naam van ons leger, staan de handelingen der twee beschuldigde onderofficieren, wat Soemba betreft, geheel op zichzelf. De militaire actie op dit eiland heeft vroeger nimmer dergelijke vreemde uitwassen vertoond. Die handelingen maakten — alweer wat Soemba betreft — geen deel van eenig systeem uit. De schuldigen hebben het kwaad van elders geïmporteerd, en het is door niemand dan hen alleen op Soemba toegepast.

Differentieel invoerrecht op Javathoe in Nieuw-Zeeland.

Toen de Consul-Generaal der Nederlanden te Melbourne onlangs een bezoek bracht aan Nieuw-Zeeland, had hij gedurende zijne aanwezigheid te Wellington een onderhoud met den Minister-President van Nieuw-Zeeland over het feit, dat daar te lande op thee, in „bulk“ uit Ned.-Indië ingevoerd, een differentieel invoerrecht van 2 pence per pond geheven wordt.

Ofschoon de Consul-Generaal er op wees, dat hij geen instructies had om officieel over de zaak te spreken en slechts zijne persoonlijke meening te kennen gaf, noodigde de Minister hem uit, zijne, hem gegrond voorkomende, opmerkingen in een schrijven te herhalen, opdat de zaak officieel zou kunnen worden onderzocht en eventueel aan het Kabinet voorgelegd.

Naar aanleiding daarvan richtte de Consul-Generaal een schrijven tot den Minister-President, in antwoord waarop hij na korten tijd te Melbourne de toezegging kreeg, dat bij de aanstaande Tariefsherziening zijn wensch om het differentieel invoerrecht af te schaffen in overweging zou worden genomen. Deze Tariefsherziening zal eerst na de bijeenkomst van het Parlement van Nieuw-Zeeland, die deze maand plaats vindt, ter hand kunnen worden genomen.

Intusschen heeft de Consul-Generaal de voornaamste „teablengers“ (theemengers) in de verschillende plaatsen bezocht, met het gevolg, dat zij hem hebben toegezegd bij de Regeering op afschaffing van het bedoelde invoerrecht te zullen aandringen, opdat zij in de gelegenheid mogen zijn Javathoe te kopen.

Vermelding verdient in dit verband nog, dat onder de „Labour Party“ in Nieuw-Zeeland het verlangen worden uitgesproken, dat de Regeering maatregelen zal nemen om de kosten van levensonderhoud zooveel mogelijk verlaagd te krijgen, zoodat vermoedelijk ook van dien kant wel eenige aandrang zal worden uitgeoefend tot afschaffing van het invoerrecht op Javathoe.

WEST-INDIË.

SURINAME.

In een nota aan de Tweede Kamer, naar aanleiding van het verslag over het wetsontwerp tot kwijtschelding van de uitstaande vorderingen der kolonie Suriname, wegens verleende voorschotten voor de uitoefening van de bacoencultuur en van de daarop verschenen rente, verklaart de minister van koloniën, dat uit de kolonie geen bedenkingen tegen het wetsontwerp door hem ontvangen zijn, maar dat dit wel het geval is ten aanzien van enkele belanghebbenden hier te lande.

Naar aanleiding daarvan komt het den minister gewenscht voor nog een stap verder te gaan. De op de ondernemingen te vestigen tijdelijke schuldpligtigheid in het ontwerp gesteld op één derde gedeelte van de netto-opbrengst der geheele onderneming, met een minimum van f5 per hectare 's jaars zou op laatstgenoemd bedrag per jaar, zonder meer, bepaald kunnen worden. Daarnevens blijft dan bestaan het in uitzicht gestelde premiestelsel voor buitengewone afbetalingen.

In dien zin wijzigt de minister het wetsontwerp.

De minister van koloniën heeft ter kennisneming aan de leden van de Tweede Kamer doen toekomen 2 exemplaren van de ontwerp-statuten van de West-Indische Cultuurbank, zulks met verwijzing naar de toelichting op de wijziging der begroting van Suriname voor 1912.

Aan het verslag omtrent den toestand der Nederlandsche Handelmaatschappij en hare handelingen in het boekjaar 1911 ontlenen wij, via de N. R. Ct., het volgende:

Omtrent de handelingen in Suriname wordt medegedeeld, dat in de 29ste campagne, loopende van 20 October 1910 tot 18 Augustus 1911 op de suikervabrik „Mariënborg“ vermalen werden 78.081 ton riet, afkomstig van 2253¼ akkers, gevende derhalve een gemiddeld rendement van 34.64 tons riet per akker. Deze leverden op 7102 tons (4768) suiker. Hiervan werden 4264 (1838) tons 1ste product te New-York, 1496 (1550) tons 1ste product in Engeland 348 (330) tons 2de product suiker hier te lande verkocht, terwijl voor plaatselijk verbruik gefabriceerd werden 994 (1050) tons. De opbrengst per ton bedroeg f 127.14. Voorts werden 195.820 (236.801) liters rum naar Curaçao verkocht. De cacao-aanplant gaf een product van 6225 (10.125½) K.G. Gedurende het verslagjaar stonden de agenten bovendien in verbinding met 1 suikeronderneming, 1 cacao-plantage en 2 bacoencultures. Een aanzienlijk bedrag moest afgeschreven worden van een vordering op een dier relatien, waartoe een belangrijk gedeelte moest worden bestemd van de dit jaar, tengevolge van grooten oogst, hoog suikergehalte en hooge suikerprijzen, bijzonder bevreemdende winst van de onderneming „Mariënborg“.

In haar verslag over 1911 deelt de Vereeniging ter bevordering der katoencultuur in de Nederlandsche Koloniën omtrent West-Indië het volgende mede:

„Wat West-Indië betreft, zijn de resultaten zeer bemoedigend. Hoewel Suriname en Curaçao nog in het onzekere laten, kan van St. Martin en in het bijzonder van St. Eustatius zeer gunstig gerapporteerd worden. De loonende uitkomsten tot ult. 1910 in zake de katoencultuur op St. Eustatius zijn u reeds bekend geworden uit het u bereids toegezonden interessant geschrift van den gezaghebber, den heer Van Grol, doch ook het resultaat van 1911 is alleszins bevredigend.

Van de 117 H. A., die in 1911 door ruim 100 ingezetenen met katoen werden beplant, werd een zuivere winst gemaakt van f 29.000.

De bebouwbare grond van het eiland beslaat 2000 H.A., waarvan nog slechts het vierde gedeelte in cultuur is gebracht. Er komen echter handen te kort voor de verdere ontginning.

In 1911 werd ter bevordering der katoenteelt voor plantzaad en voorschotten aan kleine planters ongeveer f14.000 uitgegeven, waarvan reeds meer dan f 4000 is terugbetaald.

De katoencultuur onderging zulk een uitbreiding dat het bouwen van een opslagloods noodig is geworden om voldoende ruimte te krijgen voor berging der balen.

Ineerdad, het energieke optreden van den heer Van Grol valt hoogelijk te waardeeren, want te ontkennen is het niet, de herleving van de katoencultuur met haar veelbelovende uitkomsten op St. Eustatius is aan zijn onvermoeiden ijver te danken.

Waarom de katoencultuur in Suriname niet zou slagen is niet te verklaren. Suriname toch was in de achttiende en de eerste helft der negentiende eeuw een goed katoenland; de cultuur in de kuststrook was niet alleen belangrijk om de kwantiteit, die uitgevoerd werd, maar ook om de kwaliteit. Op het einde der 18e eeuw stond West-Indië aan de spits der katoen-produceerende streken en onder de daar geteelde soorten werden die van Fransch Guiana, Curaçao en Jamaica als de beste beschouwd; daarop volgden die van Suriname, Essequibo en Grenada.

In het tweede bulletin van het Departement van den Landbouw in Suriname (Paramaribo 1905) deelt Dr. C. J. J. van Hall het volgende mede omtrent den achteruitgang der cultuur in Suriname:

„Van het begin der 19e eeuw af begon in Noord-Amerika de katoenteelt zich met groote snelheid uit te breiden en in hoeveelheid van productie West-Indië weldra te overvleugelen. Toch bleef in Suriname de productie nog belangrijk tot omstreeks het midden der 19e eeuw en werd gemiddeld één à tweemaal honderd duizend pond geëxporteerd. Van toen af begon de uitvoer te verminderen, doch tot 1875

Koopt
Zwitserse
Borduursels

franco vracht & vrij van inkomende rechten direct uit Zwitserland thuis

Japonnen Blouses
van af fl. 13.50 van af fl. 3.85

Kinderjurkjes
van af fl. 8.75

Echt Zwitsersch borduursel op Batist, Voile, Wol & moderne zijdenstoffen.

Vraag heden nog stalen met Parijsche Modeplaten die gratis worden verzonden.

Eveneens stalen van onze allernieuwste Zwitsersche zijdenstoffen gratis op aanvraag.

SCHWEIZER & Co.
LUZERN A 64 (Zwitserland).

Exploitatie-Maatschappij

PARKEN „GROOT-HAESEBROEK“ en „OUD-WASSENAAR“.

Kantoren { WILLEM DE ZWIJGERLAAN 3, Den Haag, Telefoon SCHEV. 621.
„KLEIN-HAESEBROEK“, Wassenaar, „ HAN 419.

Wie het geheele jaar door genieten wil van prachtige natuur en heerlijke lucht,

Wie lage belasting wil betalen en toch van het stadsleven wil genieten,

Wie rust verlangt na zijn werk Die bouwt op „OUD-WASSENAAR“ of „GROOT-HAESEBROEK“.

Grond tegen lage prijzen, zuivere zandbodem en drinkwater, electriciteit voor kracht en licht aanwezig.

Uitmundend ingericht HOTEL „KASTEEL OUD-WASSENAAR“.

Gedurende de zomermaanden thee- en dinerconcert. Uitstekende keuken, wijnen van bekende huizen.

Geregelde AUTO-DIENST op Den Haag, gemakkelijke verbinding met Rotterdam.

Inlichtingen te Kantoren der Maatschappij of bij de Architecten der Mpij. Z. HOEK en J. TH. WOUTERS Waldeck-Pyramontkade 133, Den Haag, Telef. Haag 2608.

HEINEKEN'S Glazenwasscherij

□ STOOM JALOEZIEËN. □
en ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek v. Geschilderde GORDIJNEN

in meer dan 500 dessins.

„Klenus“ Stofzuig-Machine.

HOF- EN RIJKSLEVERANCIERS 's-GRAVENHAGE

Kettingstraat no. 6 TELEFOON : 2478. :-

GOEDKOOPSTE EN MEEST GESORTEERDE MAGAZIJNEN VAN

DAMES- EN KINDERKLEEDING

GEMAAKT OF NAAR MAAT

J. SCHULTE 40 SPUISTRAAT 40 DEN HAAG

3 EINDSTRAAT 3 79 WESTE WAGENSTRAAT 79
- BREDA - - ROTTERDAM -

Wij leveren het beste, het nieuwste, het meest elegante voor de goedkoopste prijzen. Kleeding naar maat in den kortsten tijd.

bleef de cultuur zich staande houden, waartoe de achteruitgang der productie in Noord-Amerika — en de daarmee gepaard gaande stijging der katoenprijzen — zeker veel heeft medegewerkt. De Amerikaanse Burgeroorlog had n.l. een totale ondergang der Noord-Amerikaansche katoenteelt tengevolge waardoor een groot gebrek aan het ruwe product ontstond en voor de Engelsche katoenindustrie een zeer critieke tijd aanbrak, die als die van de „cotton famine“ bekend staat. Zoo treurig als die tijd voor de Engelsche katoenindustrie was, zoo voordelig was zij voor de katoenproducerende landen, welke niet van den Amerikaanschen burgeroorlog te lijden hadden, door de enorme stijging der marktprijzen.

Deze hooge marktprijzen waren de omstandigheid, waardoor in verschillende streken, ook in Suriname, de katoenteelt kon blijven bestaan, ondanks de afschaffing van de slavernij: de hooge arbeidsloonen, die toen betaald moesten worden aan de geëmancipeerde negers, werden vergoed door de hooge marktprijzen. En zelfs naimsschoots vergoed. De jaren 1861 en de daarop volgende waren voor de Surinaamsche katoenplanters gulden jaren.

Lang heeft Noord-Amerika de gevolgen van den burgeroorlog gevoeld en eerst omstreeks 1880 kon men zeggen, dat de katoenuitvoer weer haar vroegere omvang had bereikt. Doch even gestadig als de katoenteelt in Noord-Amerika weer was vooruitgegaan, even zeker was 't, dat een daling der katoenprijzen weer zou plaats vinden.

Toen dit geschiedde, begon het er voor de Surinaamsche katoenplanters slecht uit te zien: de een na de ander kon haar uitgaven niet meer dekken en werd verlaten, en omstreeks 1895, toen de laatste katoenplantage, Esthersrust, haar cultuur had opgegeven, was de uitvoer geheel opgehouden.

De na het schrijven van het bovenstaande ontvangen Surinaamsche bladen geven uitvoerige mededeelingen over de „onlusten“, die onlangs in de Lawa hebben plaats gehad. De zaak is te gecompliceerd dan het mogelijk zou zijn in het kort daarvan een overzicht te geven. Bovendien is er veel dat nog opgehelderd moet worden. Eén ding staat o. i. reeds vast en dat is, dat de goud-ontginster Resida noodeloos hard behandeld is na zijne niet gemotiveerde arrestatie. Het is te hopen, dat het bestuur tenen zal vinden om een ernstig onderzoek naar de toedracht der zaak in te stellen, ten einde het rechtsgevoel der bevolking te bevredigen. Men kan niet volstaan met Resida op vrije voeten te stellen, zonder meer. De West van 24 Mei zegt daaromtrent: „Het optreden tegen Resida heeft hem onherstelbaar nadeel toegebracht. Daargelaten belangrijk financieel verlies, de grievende vernedering, het lichamelijke leed van den man, die geboid en gebonden tegelijk was, is het gebleken, dat de ondervonden aandoeningen zijn gestel ernstig hebben geknakt, zoodat het twijfelachtig is of Resida zijn gezondheid volkomen zal wedervinden.“

WAT DE INLANDER ZEGT.

Het Inlandsch Onderwijs. — a. Margascholen in de residentie Palembang.

In de Oetomo Melajoe van 23 Maart 1912, no. 24, deelt het schoolhoofd van de Gouvernements Lagere Inlandsche school te Tandjong Radja (Beneden-landen van Palembang) mede, dat een 24-tal hulponderwijzers of kweekelingen op deze margascholen in die afdeeling kunnen worden geplaatst.

In het ressort van Tandjong Radja bestaan thans reeds 20 van dergelijke margas (Inlandsche districten) scholen, elk bezocht door een 50- tot 240 tal leerlingen en welke geleid worden door uit de afdeeling afkomstige personen, die evenwel niet in het bezit zijn van een diploma van bekwaamheid voor hulponderwijzer of voor kweekeling. Het ligt thans in de bedoeling van het Europeesch bestuur te Tandjong Radja, om aan het hoofd van elke school een gediplomeerd persoon te plaatsen. Zij, die voor deze betrekking in aanmerking wenschten te komen, konden zich schriftelijk aanmelden bij den Contr. van Tandjong Radja, of bij het schoolhoofd Soetan Bahera msjah. De bezoldiging per maand bedraagt voor den kweekeling 15 gulden, met twee tweejaarlijkse verhoogingen van f 2.50, tot een maximum van f 20, en voor den hulponderwijzer f 20 met vier tweejaarlijkse verhoogingen van f 2.50, tot een maximum van f 30 's maands, terwijl zij, die ten deze zich schriftelijk hebben verbonden, kunnen rekenen op een geldelijk voorschot ten behoeve van de reis naar Tandjong Radja.

b. Gevecht van twee Inlandsche onderwijzers in de school te Simpang Haroe (Westkust van Sumatra).

Op Dinsdag 19 Maart j.l. 's morgens ten 8 ure, kregen de Inlandsche onderwijzers, met name Soei-

en Oemar Ali, het in 't schoolgebouw te Simpang Haroe, met elkander te kwaad, zóódanig, dat, in tegenwoordigheid van de leerlingen, een formeel vechtpartij ontstond, omdat eerstgenoemde zijn ambt-noot eenige opmerkingen maakte over het voor de onderwijzers hinderlijke gedrag van diens echtgenoot.

Aangezien dergelijke handelingen natuurlijk een zeer slechten invloed uitoefenen in de school en het hoogst onwenschelijk zou zijn, dat die zich herhalen, heeft de redactie van de Sinar Sumatra zich genoodzaakt gezien den betrokken Inspecteur van het Inlandsch Onderwijs van het gebeurde op de hoogte te brengen.

Met en met verschillende maten. Naarmate het aantal autorijtuigen in Ned.-Indië toeneemt, zegt de Per-niagaän in haar nummer van 21 Maart j.l. no. 66, neemt ook het aantal door die voertuigen veroorzaakte ongelukken toe. Hoofdzakelijk worden deze veroorzaakt doordat de chauffeurs te snel rijden, vooral op plaatsen waar veel verkeer is.

Ter hoofdplaats Batavia ziet men bijna dagelijks een soort van wedstrijd van auto's, juist op de drukste plaatsen en waaraan de voerders van de Taxi-auto's zich het meest schuldig maken, daardoor het bewijs leverend, dat zij totaal onverschillig zijn voor het toebrengen van schade aan het eigendom van anderen.

De agenten van de auto-firma's schijnen die snelle vaart aan te moedigen, vermoedelijk uit reclamezucht.

En nu doet het Europeesch bestuur, volgens bovengenoemd blad, niet genoeg om hieraan paal en perk te stellen, waaronder de publieke veiligheid lijdt. Wel houdt de politie toezicht op de groote openbare wegen en op de drukste punten der stad, maar deze treedt, bij gevallen van overtreding der plaatselijke politiekeuren, heel wat moediger op tegenover de koetsiers van de huur dos-à-dos en karrenvoerders, dan tegenover de chauffeurs der auto's.

Het blad wijst op de door den Raad van Justitie te Soerabaja opgelegde straffen aan te snel rijdende chauffeurs. Zoo werd aan den heer Th. Etti, die bij ongeluk een Europeaan aanreed, eene geldboete opgelegd van f 200. De automobilist Vinck, die een Inlander doodde, kreeg slechts 3 dagen gevangenisstraf en de heer Meijer voor een zelfde feit een geldboete van f 50.

Neemt men daarbij in aanmerking, vervolgt het blad, dat een koetsier van een huur-dos-à-dos, wegens te hardrijden en het dientengevolge toebrengen van eenige schade aan een der lantaarns van een ander rijtuig 12 tot 30 dagen ten arbeidstelling ontvangt, dan zal ieder onpartijdig beoordeelbaar wel moeten erkennen, dat het doden van menschen met een auto al bijzonder licht wordt gestraft en dat er door den Indischen rechter onderwerpelijk met verschillende maten wordt gemeten.

Ten einde deze partijdigheid nog sterker te doen uitkomen, wijst de redactie nog op het feit, dat den heer Blum, die het bekende groote autoongeluk te Soerabaja veroorzaakte en waarbij de heer Mr. De Bruin om het leven kwam en twee inzittenden zwaar werden verwond, vergund is geworden, zich met verlof naar Europa te begeven.

Met de vraag, of hier geld en goed niet hooger gesteld worden dan een menschenleven, eindigt het blad zijne beschouwingen.

De Ziel van „Boedi Oetomo“. Het orgaan der Jong-Javanen-vereening No. 21 van 1 Mei j.l. begint met een „ingezonden“ artikel onder bovengenoemde titel, dat een verslag geeft van een op 23 Maart j.l. voor de leden te Weltevreden gehouden lezing door Raden Soemarmann, die o. m. gezegd zou hebben: „Boedi-Oetomo, is de Javaansche volksbond, die tot nu toe verreweg, door de meeste leden in het bijzonder over het hoofd gezien wordt. Boedi-Oetomo heeft haar rechts-persoonlijkheid verkregen, is dus 'n zedelijk lichaam! Wat is de ziel van dit lichaam?

De een zegt: kapitaal; een ander: kennis; een derde: arbeid!

'k Erken, dat deze drie factoren even onmisbaar zijn voor ons volksbestaan als licht en lucht voor ons lichaam.

Kapitaal zonder kennis en arbeid, en omgekeerd, zal slechts sobere resultaten opleveren, die ten eenemale onvoldoende zijn om ons volksbestaan op hooger peil te brengen.

De toestand, waarin de Inlander thans verkeert, is: Arbeid, zonder kennis en kapitaal. De Inlander werkt, betaalt, doch vormt geen kapitaal, terwijl het onderwijs, om kennis op te doen, onvoldoende is. Ons huidige bestaan is dat van een eenvoudig loonarbeider, zonder meer!

U ziet, ik verkondig hier welbekende stellingen. Die drie factoren moeten in bepaalde verhouding tot

IN OOST EN WEST

BERIJDT MEN

VIERKLEUR

RIJWIELEN,

omdat ze algemeen voldoening geven.

Agenten in bijna alle plaatsen van Nederland. Speciale inrichting voor de verzending naar de tropen.

Rijwielfabriek DE VIERKLEUR,
's-GRAVENHAGE.

RIPPEN

PIANOHANDEL

PIET HEINSTRAT 42

ELANDSTR. 17 TEL. 4683

VERHUREN STEMMEN

Dames- en Heeren-
Mode-Artikelen.

VAN BOMMEL
VLAMINGSTRAAT 8-10 - Telef. 5501.

Handschoenen.

Tandborstels - Badmutsen - Sponsen
Bandages en Gordels.

Wed. G. STREITWOLF,

TELEFOON 2413.

105, NOORDEINDE 105.

HEEREN MODE- en HOEDEN-MAGAZIJN

HILLMER & Co.

NOORDEINDE 58. -- DEN HAAG.

Telefoon 1667.

Hemden & Ondergoederen

VACANT

NEDERLANDSCH-INDISCH
ADMINISTRATIE-KANTOOR EN HULPBANK.
's-Gravenhage — Kortenaerkade 10.

CREDIET- en BANKZAKEN.
LEVENS- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN.

elkander staan, willen zij een eenigszins vruchtbaar resultaat hebben.

Gesteld eens, dat wij de drie factoren in voldoende mate bezitten, dan acht ik onontbeerlijk als vierde factor het nationaliteitsgevoel, welks uiting is 't nationaliteitsgevoel, dat is 't gevoel dat ons beheerscht, dat wij allen tot een en 't zelfde volk behooren.

Waar de heer D. van Hinloopen Labberton terecht zegt: „Hindoe gaf ons de lampen, de Islam de olie, de Hollander voegt er glas en kap en sierlijken hanger aan toe; maar de lamp zal niet branden en licht verspreiden, zoo 't hart van 't Jav. volk niet zelf de vlam geeft,“ daar zouden wij analoog kunnen redeneeren, dat al zouden wij kapitaal, kennis en arbeid in voldoende mate als nuttige factoren bezitten, dan nog zouden wij een „dood“ resultaat verkrijgen, een resultaat zonder ziel, dat weder verloren zou gaan. Willen wij nu het resultaat, verkregen door de wisselwerking der drie factoren, voort doen bestendigen, dan moet er noodwendig een ziel zijn en die ziel heet:

't Nationaliteitsgevoel.

Huldigen wij dit beginsel, dan kan 't niet anders wezen, of wij moeten de konsekwente gevolgen aanvaarden, d. i. wij moeten vormen een vaardig volk, een volk, welks bestaan en welks rechten door andere volken geëerbiedigd worden.

Worden wij hierin te kort gedaan, dan is 't onze plicht om onze volksrechten te verkrijgen en te doen eerbiedigen. En staan wij onder een regeering, die onze volksrechten schromelijk verwaarloost, althans negeert, dan is het immoreel om ons die tekortkomingen en negatie te laten aanleunen en die te gedoogen.

Wij zouden aldus ons rechtsbewustzijn verstompen. Edoch, 't tegendeel moeten wij bevorderen, dat is ontwikkeling, verscherping en verfijning van ons volksrechtsbewustzijn en die verkegen wordt door op eerlijke en waardige wijze te mengen in en ons bezig te houden met vraagstukken, die onze volksbelangen en rechten raken!

Door nu ons bezig te houden met de vraag in hoeverre onze volksbelangen en rechten behartigd en geëerbiedigd worden, door een bepaald regeeringslichaam, dat ons volk beheerscht, begeven wij ons op politiek gebied.

Ziedaar, het hooge woord is uitgesproken, waarvoor velen Uwer zoo bevreesd zijn.

Bevreesd, doordat Uw nationaliteitsbeginsel gedood en verstikt is; en gij Uw nationaliteitsgevoel niet meer bewust zijt!

Bevreesd; omdat gij huichelt, en niet niterlijk uit te komen durft voor Uwe natuurlijke gevoelens!

Reeds bij het ontstaan van Boedi-Oetomo is beslist politieke achtergrond waar te nemen; dat wist U allen ook, en dat voelt gij ook; doch dat warmtegevoel, hadt gij toen doen verstikken, of liever gezegd, gij hebt U om den tuin laten leiden door minderwaardige gevoelens: uit vrees?

Acht het daarom bepaald een grove fout, en een fatale verloochening van ons volksrecht, tevens verstomping en uitdooving van ons nationaliteitsbeginsel, zoo men Boedi-Oetomo scheiden wil van politiek, 't zou gelijk staan met 't niet willen aannemen van de ziel van Boedi-Oetomo, ja, 't zou een noodlottige en geleidelijke dooddrukking zijn van onzen volksband!

Zooals gezegd, heeft het Hoofdbestuur dit vraagstuk nooit goed onder de oogen durven zien, het Hoofdbestuur heeft tot nu toe zich doen kennen als een lichaam, dat zich den plicht heeft opgelegd tot de behartiging van onzen band, doch afziet althans zich voordoend, zich niet te willen inlaten met politieke aangelegenheden.

Wil Boedi-Oetomo ons een waardig volksbestaan verzekeren, dan kan 't niet anders of wij moet ons terdege laten gelden inzake van politieke aangelegenheden, want door met politieke vraagstukken ons bezig te houden, verscherpen en verfijnen wij ons nationaliteitsbeginsel, de ziel van Boedi-Oetomo.

Komt, broeders ont doet U van Uw masker der huichelarij en geeft gevolg aan Uw natuurlijke gevoelens.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Oorzaak van de opstootjes te Tjandjoer (Preanger Regentschappen Java).

Zoowel in de Nederlandsche als in de Maleische pers van Ned.-Indië is destijds melding gemaakt van de vechtpartij tusschen de Chineez en de Soendanezen bij gelegenheid van een optocht, welke te Tjandjoer op 5 Maart 1912 werd gehouden o.m. tot viering van het uitroepen der Chin. republiek. Daar de voorstelling van zaken echter niet alleen

onduidelijk, doch ook niet overeenkomstig de werkelijkheid bleek, heeft iemand, die zich „P. K.“ tekenent, te Tjandjoer persoonlijk een onderzoek ingesteld, waarvan de uitkomsten in de Perniagaän van 25 Maart 1912 no. 69 zijn bekend gesteld. Wij ontleenen daaraan het volgende:

Een Chinees te Tjandjoer, wiens naam het niet noodig werd geoordeeld te vermelden, zou door zijn vader worden uitgehuwelijkt, doch daartoe wilde men niet overgaan zoo lang eerstgenoemde zijne relaties niet had afgebroken met zijne huishoudster, Resna, eene vrouw van Soendaneesche afkomst.

De aanstaande verloofde voldeed in zooverre aan den eisch, welke hem gesteld werd, dat hij zijne huishoudster wel op zijde zette, doch een algeheele verbrekking had niet plaats en zekere genegenheid bleef bestaan, ook nadat de hoofd-pangoeloe van Tjandjoer haar als vierde vrouw tot zich had genomen.

Op het verleden van den pangoeloe, met name Raden Said, heeft de schrijver zeer veel aan te merken. Hij is van meening, dat die geestelijke meer plichtmatig zou hebben behandeld, wanneer hij deze zaak minder ingewikkeld had gemaakt, door niet met Resna te trouwen. Tengevolge van dit huwelijk werden twee zoons van den hoofd-pangoeloe, wier reputatie niet ongerept schijnt te zijn, in de zaak gemengd. Zij exploiteerden Resna om aan geld te komen. Nog was in deze aangelegenheid gemengd een neef van den hoofd-pangoeloe, met name Otjo, van wien ook al niet veel goeds wordt gezegd en die, tijdens den optocht, waarvan boven sprake was, een buitengewoon overmoedigen toon aansloeg. Hij stoorde zich in het geheel niet aan de feestelijkheid der Chineez en vond o.a., dat de optocht, die zich rustig voortbewoog, wel voor zijn persoon uit den weg kon gaan. De bedoeling daarbij was natuurlijk verwikkelingen uit te lokken. Toen men Otjo attent maakte op zijne verkeerde handelingen, was eene scheldpartij daarvan het gevolg, hetgeen de Chineez en zóódanig ontstemde, dat zij hun drift niet konden inhouden en Otjo mishandelden, zóó, dat hij voor driekwart dood moest worden weggedragen. Doch ook een zestal Chineez en werden zwaar gewond. De geheele Chineesche bevolking was dientengevolge in rep en roer en vond het, evenals de geneesheer, die de gewonden terstond behandelde, onbegrijpelijk, dat de politie deze verwikkelingen niet had kunnen voorkomen.

Dit verwondert den schrijver evenwel niet, wetende, dat de Inlandsche politie onder den invloed stond van den hoofd-pangoeloe, die over voldoende geldmiddelen beschikt om zijn wil door te drijven. Den Luitenant-Chinees kan z. i. ten deze geen blaam treffen.

Hij deed wat in zijn vermogen was om zijn landgenooten te helpen, doch, tegenover het partijdig optreden van de politie stond hij machteloos. Het einde was, dat door het bestuur een gewapende macht van 25 militairen werd gerequireerd, die de Chineesche vestiging bleef bewaken, zoodat er niets meer gebeurde. Toch bleef de Chineesche bevolking onrustig. Den volgenden dag bleven zij in hunne woningen, doordien de Inlanders met steenen wierpen en hen bedreigden met het in brandsteken der huizen, zoodat zij zich verplicht achtten de verschillende assurantie-maatschappijen per draadbericht op de hoogte te brengen van den stand van zaken.

Heeft het hier medegedeelde zich werkelijk op de beschreven wijze toegedragen, dan is er, meent het blad, alle reden den hoofd-pangoeloe van Tjandjoer, en zijne bij name genoemde familieleden, ter verantwoording te roepen.

De Haarvlecht. De Perniagaän van 27 Maart 1912 no. 71, meldt, dat de Chineez en den kapitein titulair huener natie te Buitenzorg hebben geboycot en hem niets willen verkoopen zolang hij de haarvlecht draagt en aan zijne familieleden verbiedt zich van dien haartooi te ontdoen.

Aan deze actie nemen zoowel Khe's als Hokkians en halfbloeds deel. Aan den kapitein, die trouw aan den Boanstan wenscht te blijven, is niet gegund gelden in ontvangst te nemen ten behoeve van het feest voor de viering van de Chineesche republiek. Waar zulk een aaneensluiting onder de Chineez en blijkt te bestaan als te Buitenzorg, daar zal de kapitein-titulair waarschijnlijk het verstandigst doen om aan den wensch van het Chineesche publiek toe te geven, meent het blad.

Van Vreemde Koloniën.

Waartoe dienen koloniën? Op deze vraag geeft de Sénateur L. Hubert een antwoord in een hoofdartikel van La Dép. Coloniale van 13 Juni, waaruit wij een paar zinsneden weergeven. 't Groote nut van onze koloniën ligt hierin, dat

P. VAN DEN BRUL.

AMSTERDAM. DEN HAAG. HOORN. LEEUWARDEN.

HEEREN- EN JONGENSKLEEDING.
KLEEDERMAKERIJ VAN DEN EERSTEN RANG.

KUNSTTANDEN 1 Gld. per stuk met garantie, Geheele Gebitten 25 Gulden. Vullingen f1.00. Beslist pijnloos trekken per tand f1.00. Leden van Ziekenfondsen en Corporaties EXTRA KORTING.
Tandarts KIMMEL, Weimarstr. 149, bij Regentessepl. en Wagenstraat, hoek Spuistraat
DEN HAAG.
Spreekuren: Werkdagen 's morgens 10-'s avonds 9 uur. Zondags 10-4.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 TORENSTRAAT 5-6
NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR DEN HAAG
TELEFOON N°. 2898
GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF GEDEELTELIJK INSTALLEEREN VAN WONINGEN

1ste Rotterdamse Maatschappij van verzekering op het leven

Oude havenkade N.r.l. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Levensverzekering
in elken vorm.
Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. (Oost-Indië te SOERABAIA.

VLEU PIA KUNSTSPEL- ORG VERHUUR. PIANO's van f5.— VLEUGELS „ -8.— REPARATIE. RU Afd. Gebruikte SPECIALE INRICHTING voor de	GOOSEN & SWAGERMAN DEN HAAG • BOEKHORSTSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS. p.m. of f50.— p.j. af. „ -80.— „ „ STEMMEN. IL. Instrumenten. voor het GEREEDMAKEN TROPEN.
---	--	--

Au Corset Français.

DEN HAAG PRINSESTRAAT 98 Telefoon 5546. LEIDEN VISCHMARKT 7 Telefoon 11.
= CORSETTEN OP MAAT. =
W. J. M. FREDERIKS Corsetière.

TECHNISCH INSTITUUT
ter opleiding voor de examens van Opzichter bij den Rijkswaterstaat en Burg. Bouwkunde, met Internaat voor jongelieden, uit Oost- of West-Indië.
's-GRAVENHAGE - Raamstraat 27.
Directeur: Architect J. M. L. LOTZ, Leeraar M. O.
Voor informatiën zich te vervoegen bij de Vereen. „OOST EN WEST“ te 's-Gravenhage.

zij een onafgebroken aanleiding van werkzaamheid vormen voor het moederland. Zij zijn van groote beteekenis en omdat zij van ons koopen en omdat zij aan ons verkoopen, — en door al hetgeen zij ons aanbieden, en door de aanbiedingen, die zij van ons moeten ontvangen, — door de winsten, die wij er uit trekken, en zelfs door het geld, dat zij ons kosten, aangezien die sommen Frankrijk niet verlaten en besteed worden ten bate van onze nijverheid, leveranciers van onze administratiën en onze troepen.....

De koloniën, zegt de schr., hebben in sterke mate het arbeidsveld van onze ondernemingen vergroot; zij hebben de gelegenheid geboden kapitaal en ondernemingsgeest in werking te stellen die onbenut gebleven zouden zijn in 't moederland. Zodoende is haar algemeene handel in tien jaren gegroeid van één milliard tot ruim 2½ milliard; zij hebben miljoenen van menschen en nieuwe volken aan de oude Fransche maatschappij verbonden; zij vermeederen de aanrakingspunten met de buitenwereld, met de groote gemeenschap der natien, waarvan geen land zich meer kan uitsluiten.

Een innig verband van belangen houdt de leden van de uitgebreide Fransche samenleving bijeen. De neger, die het sap der boomen vergaart in 't tropisch woud, bezorgt arbeid aan onze caoutchouchehandelaars en fabrikanten. Zijn rasgenoot, die onze katoentjes koopt, geeft werk aan onze weverijen in 't noorden. Wederkerig verhoogden wij hun waarde als mensch, dragen wij bij tot de ontwikkeling van hun ras, door de aanbieding der voortbrengselen van onze vinding en door het opwekken van het verlangen naar meer welstand. Deze elementaire verschijnselen verveelvoudigen zich in het oneindige; de ruil vergt transportmiddelen; verkeersmiddelen ontstaan; werktuigen zijn noodig; ontstaat een nieuwe bron van werkzaamheid voor onze instellingen, banken, voor de beambten van onze particuliere ondernemingen en onze openbare administratiën.

MAROKKO.

De Temps heeft een briefwisseling van vijftien maanden van sultan Moelei Hafid met de Fr. autoriteiten openbaar gemaakt, die pijnlijk herinnert aan hetgeen die keizer van Marokko in het laatste 1½ jaar doorleefd heeft. Algeciras had hem het rustiger bezit van zijn troon verzekerd, onder beschermende leiding van Frankrijk. Hij had zich een denkbeeld gevormd hoe dit zou kunnen worden verwezenlijkt en was naef genoeg te gelooven dat Fr. niet beter vraagt dan in die richting mede te werken. Maar telkens kwam hij voor teleurstelling te staan. Misverstand, meent hij. Hij beroept zich dan op „l'appui promis”. De bevolking wordt onrustiger, hij is gevangen in zijn hoofdstad. De beloofde steun komt in den vorm eener krijgsmacht, onder generaal Moinier, die het sultan's gezag vrijwel te niet doet. Dan volgen de Fransch-Duitsche moeilijkheden, in dien tijd wordt de bevolking van Marokko wat rustiger, maar het einde is dat Zijne Majesteit een brief van den Franschen minister v. Buitenl. Zaken krijgt, waarin hij betiteld wordt met Zijn Excellentie, en waarin hem gevraagd wordt het Fr.-D.-tractaat te aanvaarden. Doet hij dit dan is hij geen sultan meer van Marokko, al blijft hij den titel voeren, ja, al wordt zelfs gevergden, dat hij geen afstand mag doen, dan met goedkeuring van Frankrijk. Hij wil eerst niet toegeven, maar punt voor punt zwicht hij. 't Laatste houdt hij aan de eigenverteenwoordiging tegenover buitenlandsche mogendheden — ook hier de wensch zich hoog te houden ten opzichte van de buitenwereld! — eindelijk moet hij ook in dit opzicht zwichten. Maar hij wil naar Parijs gaan, in Mei zal hij naar Frankrijk komen.....

Wij weten hoe 't verder verging, een nieuwe opstand verplichtte af te zien van dit plan. Moelei Hafid is nu naar Rabat gegaan, generaal Lyautey heeft het bestuur over het rijk geheel in handen genomen.

Arme sultan, die, altijd en telkens weer willende redden wat nog te redden viel, die, hopende en vertrouwend op steun van buiten, niets wist te redden, maar alles, ook alle hoop en alle vertrouwen, zich zag ontvallen, zich zag ontnemen.

Bij gelegenheid van een rumoerige interpellatiezitting betreffende Marokko, heeft de minister van buitenl. zaken, Poincaré, in de Kamer mededeeling gedaan van een telegram van den resident-generaal Lyautey, waarin deze de hoofdlijnen aangeeft van zijn politiek- en militair program.

De werkzaamheid wordt strikt beperkt tot de bezette streken, waar de veiligheid volkomen ge- waarborgd moet zijn en de politieke-, sociale- en economische ontwikkeling geen belemmering mag on-

dervinden. In die strook is ook begrepen het landschap om Sjawija, en de districten, die in 't N. aan de Spaansche grens, in 't Z. aan de Zajani grenzen, met de verbinding van Rabat naar Fes.

Voor zoover doenlijk moet de streek buiten deze zone onzijdig gehouden worden. De generaal zal trachten dit resultaat te bereiken met behulp van de kaid's, wier belangen hij op deze wijze hoopt te vereenzelvigen met die van Frankrijk.

In Sjawija behoeft vooreerst niets veranderd te worden, alles gaat er naar wensch. Op de strook Rabat-Fes moet daarentegen in de eerste plaats alle kracht gezet worden. Een dekkingsgordel, die de hoofdstad omvat, zal onder generaal Gouraud den toestand hier moeten beheerschen. De opstandelingen moeten er onderworpen worden. Een dergelijke actie zal door generaal Moinier ten Z. van Mekines worden gevoerd.

Eerst wanneer in deze gedeelten een alleszins bevredigend resultaat verkregen is zal het gebied van de Zajani aan de beurt komen.

BRITSCHE KOLONIËN.

De Br. staatslieden laten geen gelegenheid voorbij gaan om het nieuwe denkbeeld meer tot algemeene bekendheid te brengen, volgens welk de stukken van het groote rijk in andere werelddelen voor de eigen verdedigingsmiddelen zullen moeten gaan zorgen, waardoor het moederland in staat wordt gesteld de Britsche vloot alleen voor de Europeesche wateren te bestemmen. Zoo bracht Lord Haldane, die als minister van oorlog aftreedt, om Lord Chancellor te worden, dit weer ter sprake bij zijn rede in Marylebone, waar hij o.a. zeide: „In een niet ver verwijderd tijdstip behooren wij de sterkste gecombineerde militaire en maritieme natie te zijn, die de wereld ooit gezien heeft.”

The Times Weekly Ed. van 14 Juni geeft vlak bij deze mededeeling plaats aan een overzicht der vloeten van de 8 sterkste mogendheden ter zee, dat wij meenen te moeten overnemen, ook omdat het voor ons als zeer actueel kan gelden, de benoeming der staatscommissie betreffende de verdediging der Nederlandsche koloniën indachtig.

Schepen in gebruik:

NAMEN.	Gr. Br.	Frankr.	Rusland.	Duitschi.	Italië.	Oostenr.	Amerika.	Japan.
Battleships	55	21	9	33	8	12	31	16
Arm. C. D. vessels	—	6	1	—	—	—	9	—
Battle cruisers	4	—	—	2	—	—	—	—
Arm. „	34	21	6	9	10	3	14	13
Protected „ I	18	5	7	—	—	—	3	2
„ II	88	4	1	26	2	3	15	12
„ III	16	6	2	11	11	3	—	5
Unprotected cruisers	5	—	—	6	—	3	3	4
Scouts	8	—	—	—	—	—	3	—
Torpedo vessels	26	2	3	—	3	11	2	3
T. B. destroyers	179	68	95	109	22	12	40	57
Torp. boats	109	161	29	80	84	60	25	57
Submarines	65	58	29	13	10	6	20	12

Schepen tot wier bouw besloten is:

NAMEN.	Gr. Br.	Frankr.	Rusland.	Duitschi.	Italië.	Oostenr.	Amerika.	Japan.
Battleships	10	7	7	9	6	4	6	2
„ cruisers	6	—	—	4	—	—	—	4
Protect. „ II	9	—	—	8	—	3	—	2
Unprotect. „	2	—	—	—	—	—	—	—
Scouts	—	—	—	—	3	—	—	—
Torp. Depôt ships	4	—	—	—	—	—	—	—
T. B. destroyers	30	16	10	24	10	6	14	2
Torp. boats	—	—	—	—	25	—	—	—
Submarines	14	25	7	13	10	1	19	3

Terwijl 't een Nederlandsch politicus bijna kwalijk genomen wordt als hij in een diner-speech ernstige staatsaangelegenheden te berde brengt, maken, zooals bekend, Engelsche en Fransche staatslieden gaarne gebruik van een officieel samenzijn aan tafel om gewichtige dingen te zeggen. Zoo heeft de Canadeesche minister van Handel, G. E. Foster, tijdens zijn verblijf te Londen aan een, door het Royal Colonial Institute gegeven, gastmaal, een rede gehouden, die de Engelsche pers met groote ingenomenheid weergeeft. De strekking ervan spreekt uit het gedeelte hier door ons over te nemen.

Foster stelde de onsamenhangende staat van Canada in 1867 tegenover den toestand van heden. Nadat begonnen is met bescherming der jonge nijverheid was een generatie noodig om de grondslagen te leggen, maar nu worden eenige lijnen van het bovenwerk zichtbaar. In 1878, bij het aanvaarden van

LUXEBROOD-FABRIEK PAUL C. KAISER

Hofleverancier.

HONING ONTBIJTKOEK.

HONING SUCADEKOEK.

HONING GEMBERKOEK.

Modemagazijn „BRUSSEL”,
Weimarstraat 61 ::: DEN HAAG.

Speciale verkoop van

GEGARNEERDE DAMES-, JONGE DAMES-
en KINDERHOEDEN.

— CHAPPELLERIE en BONTWERKEN. —

AUG. W. J. BRÜNINGS.

N. LOEB, Noordeinde 109.

Kleding en Meubilering op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.

40 „ „ „ 4 „

60 „ „ „ 5 „

GEBR. DE RIDDER

LEVERANCIERS VAN 1e KWALITEIT RUND-, KALFS-,
LAMS- EN VARKENSVLEESCH.

Specialiteit in fijne WORST en VLEESCHWAREN

Geregelde bezorging door alle wijken van
's-Gravenhage, Scheveningen en Voorburg.

VALERIUSSTRAAT - hoek Duncklerstraat - DEN HAAG.
INTERC. TELEFOON 2848.

C. HOYNG,

SPIJSTRAAT 20/22 - DEN HAAG.

Amsterdam - Utrecht.

Onze geïllustreerde catalogus is een
uitstekende handleiding om zich op
huishoudelijk gebied in te richten.

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.

PRIJSCOURANT GRATIS.

VACANT

W. P. VAN BERGEN HENEGOUWEN.

STRIJKINSTRUMENTEN in ruime keuze.

Vertegenwoordiger van:

W. E. HILL & SONS - London.

ANNA PAULOWNASTRAAT 41 - HAAG.

het protectie-stelsel, dreigde de weinig talrijke bevolking nog te versmelten door de lokstem die van de Vereenigde Staten tot haar kwam. 't Zou Canada slecht gegaan zijn als 't al de theoriën van Cobden had gevolgd, 't heeft rijklijk de vruchten genomen van een weigering om dien weg in te slaan. In de naaste 50 jaar zal Canada minstens 500.000 immigranten per jaar moeten winnen, voegt men den gewonen, natuurlijke aangroei der bevolking hierbij, dan zal de bevolking aan 't eind van die termijn 50 miljoen bedragen. Hij zou twenschen dat het woord emigrant kon worden begraven. Een man van Nova Scotia, die in Britsch Columbia woont, heeft zijn vaderland niet verlaten, hij heeft zich daarin slechts verplaatst, hij is verhuisd, en dit is ook het geval met elken Engelsman of Schot, die naar Canada gaat. Het moederland wordt armer wanneer een inwoner het groote rijk verlaat, maar niet wanneer hij daarbinnen van het eene deel naar het ander trekt.

Het 8e congres van de Kamers van Koophandel in 't Britsche wereldrijk is de vorige week te Londen gehouden. Van de behandelde onderwerpen verdienen de volgende bijzondere aandacht. Een voorstel van de Londense Kamer om het daarheen te leiden dat een vaste datum voor Paschen bij internationale overeenkomst worde aangenomen, vond instemming. Verbeterde kabelgemeenschap tusschen Canada en West-Indië werd noodzakelijk verklaard, de kosten te dragen door de regering in W.-I., door Can. en het moederland. Het voorstel om een penny-briefpost door geheel de wereld te bevorderen, vond geen instemming; dit zou tot een verlies van staatsinkomsten leiden, dat goed gemaakt zou moeten worden door andere lasten op te leggen. De hoofdschotel was het vraagstuk of voor de koloniën de politiek van onderling beschermende rechten te bevorderen is. De voorstanders waren verre in de meerderheid. Vóór een band van onderling beschermende rechten voor alle deelen van het Br. rijk spraken zich 122 stemmen uit, er tegen 9, terwijl 58 stemmen zich onzijdig hielden.

DE SUIKERINDUSTRIE OP FORMOSA.

De wn. Consul der Nederlanden te Kobé heeft een uitvoerig rapport over de suikerindustrie op Formosa in 1911 uitgebracht. De productie bedroeg gedurende het seizoen van dat jaar 322.820.942 kin centrifugesuiker en 126.997.739 k. bruine suiker. Mede wordt de raming voor volgende jaren reeds gegeven, zooals die is opgemaakt door het Suikerbureau te Taihoku, de schatting voor 1912 wordt gesteld respectievelijk op 467.963.988 en 46.143.746 k., en die voor 1917 op 603.803.052 en 37.877.353 k. dier beide suikersoorten.

In November 1910 werd de oprichting van nieuwe fabrieken voorloopig verboden, om de overproductie niet te doen toenemen, zolang geen afzet op vreemde markten was gevonden. Wel zal in 1913 nog een nieuwe fabriek gebouwd worden, maar de toestemming hiertoe was in 1910 al verleend, bovendien wordt vóór 1913 opheffing van het verbod verwacht.

Bij dezelfde regeling van November 1910 werden de uitvoerrechten op suiker afgeschaft om den uitvoer naar buiten te bevorderen.

Sedert 1902 subsidiëerde de Japansche regering de suikernijverheid. In 1910 was dit aldus bepaald: 1o. een subsidie van 1 yen per 1000 kin gesneden suikerriet; 2o. een subsidie voor de centrifugesuiker verscheept voor de Japansche raffinaderijen, van 1.95 yen per picol, tot een maximum van 1 miljoen picol, en 1 yen per picol daarboven. Bij een herziening in 1911 zijn deze subsidies verder onnoodig verklaard, wel blijven andere bestaan om verbetering van de aanplantingen te bevorderen.

De uitvoer van Formosa bedroeg,
naar Japan: naar 't buitenland:
in 1910: Yen 34,771,000 Yen 491,000
„ 1911: „ 36,872,000 „ 955,000

De uitvoer van geraffineerde suiker uit Japan bedroeg,
in 1910: Yen 6,097,000 in 1911: Yen 6,789,000

De invoer in Japan bedroeg,
uit Nederl.-Indië: uit andere landen:
in 1910: Yen 12,748,000 Yen 13,139,000
„ 1911: „ 8,769,000 „ 9,156,000

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Koloniale Tentoonstelling te Deventer.

Ter gelegenheid der koloniale landbouwtentoonstelling te Deventer, welke in Juli e.k. plaats heeft, zullen een aantal voordrachten op koloniaal gebied

worden gehouden. Een volledig programma daarvan is opgenomen in het Juni-nummer van het Tijdschrift der Maatschappij van Nijverheid, waarin we de namen aantreffen van Mr. J. H. Abendanon, Prof. A. W. Nieuwenhuis, R. A. van Sandick, Prof. G. van Iterson, Mr. J. W. Ramaer en andere koloniale specialiteiten.

De heer P. H. van Groningen schrijft over die reeks van voordrachten in genoemd periodiek het navolgende:

„Als voorzitter van het Comité voor de Koloniale Landbouwtentoonstelling Deventer 1912 zoude ik gaarne uw aandacht vragen voor bovenstaand programma van de reeks van voordrachten, welke gedurende de tentoonstelling zullen gehouden worden.

„Ik zoude zoo gaarne zien, dat u in het Tijdschrift de aandacht vestigt op onze conferentieweek, in de hoop, dat velen daardoor opgewekt worden eens te komen luisteren naar hetgeen daarin behandeld zal worden.

„Het is in ons land nog niet voorgekomen, dat gedurende een volle week een zoo groot aantal mannen van wetenschap en practijk uit binnen- en buitenland onderwerpen behandelen op het gebied van koloniale landbouw, en alles, wat daarmede in verband staat, en van de koloniale economische politiek.

„Toen wij 't plan vormden om ter gelegenheid van de vestiging der koloniale landbouwschool alhier eene tentoonstelling te houden van koloniale landbouw, die als middel zoude dienen voor de vorming van een koloniaal landbouwmuseum voor die school, zochten wij tevens naar iets, dat pakt en trekt, naar een clou voor onze tentoonstelling.

„Wij hebben het aangedurfd om ook in die clou het karakter van onze wetenschappelijke vaktentoonstelling te handhaven.

„Met groote ingenomenheid werd door bijna allen die wij uitnodigden, gevolg gegeven om deel te nemen aan de conferenties.

„Wij achten dit een zeer verblijdend verschijnsel! „Er spreekt vertrouwen uit in de belangstelling, die door het Nederlandsche volk in zijne koloniën getoond wordt, in het medeleven van Nederland met tropisch Nederland.

„Er ligt een bewijs in, dat de tijden rijp zijn voor direct contact tusschen de voormannen op het gebied van koloniale wetenschap en practijk en de breede kringen van het ontwikkelde volk.

„Want niet alleen voor vakmensen hebben wij onze conferentieweek ingesteld. Voor een uiterst gering bedrag (3 voor de geheele week, waarin ongeveer 20 voordrachten gegeven worden, in welken prijs doorlopende toegang tot de tentoonstelling begrepen is), stellen wij de gelegenheid om deze bij te wonen voor een ieder open.

„Men heeft zich slechts tot het Secretariaat der Tentoonstelling te wenden!

„Van harte hoop ik, dat velen in ons Menangkabausch Huis naar de conferenties zullen komen luisteren, naar al wat zooveel eminente mannen over onze koloniën zullen mededeelen.

„Moge daardoor bewaarheid worden, dat waar het deities van het Koloniaal Museum te Haarlem luidt: Het daghet in den Oosten, de tijden thans rijp zijn, om, waar dit eerlang zal opgaan in de grootsche instelling het Koloniaal Instituut, voor het Koloniaal Landbouwmuseum te Deventer, dat als gevolg van onze tentoonstelling ten dienste van het onderwijs aan de Cultuurschool zal worden opgericht, den tweeden regel van het middelnederlandsche lied als zinspreuk te kiezen: Het licht schijnt overal.

„Want inderdaad, de duisternis, waarin voor zooveel alles wat onze tropische provinciën betreft, gehuld was, maakte plaats voor licht alomme.

„Moge onze conferentieweek bijdragen om dit licht te verspreiden!”

Een zonderling geschrift.

Bij de firma Nijhoff, te 's-Gravenhage is verkrijgbaar gesteld een geschrift met den volgenden titel:

„Wetenswaardige en verborgen aangelegenheden van Java en de Buitenbezittingen tevens beknopte mededeeling der handelingen van Inlandsche hoofden, ambtenaren en beambten aldaar, hunne bekwaamheid, intellectueele ontwikkeling, hunne sleur en laksheid en verder de onder hen voorkomende ambtsmisdrijven en overtredingen, aangevuld met natuur- en aardrijkskundige bijdrage, door H. D. Wiggers, oud gewestelijk Secretaris.”

Op dezen geheimzinnigen titel afgaande, zou men denken, dat de schrijver verschrikkelijke onthullingen te lezen geeft; geen kwestie van. Het geschrift bevat een „Geographische beschrijving van het regentschap Bira, ressorteerende onder de onderafdeeling Kadjang, afdeeling Oosterdistricten, gouverne-

J. P. KOSTER

-0- ANTIKE EN MODERNE WOONINRICHTING -0-
BEHANGERIJ - STOFFEERDERIJ - MEUBELMAKERIJ
V. D. SPIEGELSTRAAT 2 - DEN HAAG.

W. KALDENBACH - 2e Sweelinckstr. 111
DEN HAAG.

ATELIERS VOOR HET ONTWERPEN VAN
EENVOUDIGE, GOEDKOOPE EN SMAAKVOLLE
WONINGINRICHTINGEN.

Teekeningen en begrotingen gratis voor belanghebbenden.

83 TOKO ROKO.

Edisonstraat, hoek Copernicusplein - DEN HAAG.

AANBEVOLEN MERKEN:
MORAS 3 Cts.
DELIPROEF 3 Cts.
FANCY 4 Cts.
BEETHOVEN 4 Cts.
Prof. 't HOFF 5 Cts.
DORATHEA 5 Cts.
EN VERDERE RUIME KEUZE.

Mij beleefd voor een bezoek aanbevolen houdend van H.H. Rookers, P.S. Verzending naar binnen- en buitenland. B. B. FELIX.

STOOMKOFFIEBRANDERIJ
en THEEHANDEL

P. D. SCHILTE

32 Groenmarkt :: DEN HAAG
Oppericht 1868 - Telefoon 2539.

HOTEL VAN ZEBEN - Café Restaurant,
Wagenstraat 44 TEL. 411. DEN HAAG.

LOGIES met ONTBIJT vanaf f 1.50, PLAT DU JOUR van 12-2 uur à f 0.50, DINERS vanaf f 0.80 en hooger van 4½-7½ uur. Restaurant à la Carte gedurende den geheelen dag.

Aanbevelend, v. ZEBEN.

BERLIJN.

HOTEL HOF VON HOLLAND,
LOUISENSTRASSE 38.

HET EERSTE EN EENIG HOLLANDSCH HOTEL IN BERLIJN.
Kamers met 1 Bed van Mark 2 af, met 2 Bedden van Mark 4 af.
5 min. van BAHNHOF FRIEDRICHSTRASSE.
3 „ „ UNTER DEN LINDEN.

Minzaam aanbevelend, J. v. VEELLEN.

DE VRIES & Co. - PRINSESTRAAT 17
TELEFOON 3969,

behandelt alle passages en verzendingen naar plaatsen in Ned.-Indië, Afrika, Amerika, Australië en Azië, en sluit alle soorten Assurantiën (Zee-, Brand-, Inbraak-, Ongelukken-, enz.) tegen de billijkste prijzen en voordeeligste condities.

JAC. BLADERGROEN
PRINSESTRAAT 3 - DEN HAAG.

KANTOORBOEKHANDEL

Agentuur van J. C. König & Ehardt, Hannover.

Magazijn van TEEKENBEHOEFTEN.
VULPENHOUDERS.

PATISSERIE

D. W. VAN GEEST
Prins Hendrikstraat 78 - Teleph. 1851

SPECIAL ADRES

INDISCHE SPEKKOEK

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”,
SPUISTRAAT 16, DEN HAAG - TEL. 3768.

GUNSTIG GELEGEN IN HET MIDDEN DER STAD.
LIFT - ELECTRISCH LICHT - CENTRALE VERWARMING.
80 KAMERS EN SALONS.

PLATS DU JOUR 50 Ct. - DINERS VAN f 1.50 EN HOOGER.
Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.

J. DEN HARTOG,
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE.

ment Celebes en Onderhoorigheden" en verder een aantal hoofdstukken over allerlei onderwerpen, geschreven in een stijl, welken men van een oud gewestelijk secretaris niet zou verwachten, waarvan enkele voorbeelden.

..... De Regenten op Java worden werkelijk door het Gouvernement goed bezoldigd en gehuisvest en hierin worden zij, als een regeling, voorzien van zoodanige gemakken en geriefelijkheden, welke slechts het doel kan hebben om hen het leven bijzonder aangenaam te maken niet alleen, maar ook om hen tot huiselijk niets doen aan te sporen als ware zij Ind. potentaten." bl. 31.)

..... De belangen van Nederlandsch-Indië, de eer van Nederlands vlag wogen bij dien edelen krijgsman *) zwaarder dan de bittere opwallingen der zelfzucht. De brooze band, welke de Buitenbezittingen nog aan Java hechte en die ieder oogeblik als spinrag kon vaneen worden gereten, is, door zijnen moed en zijn beleid thans op duurzame wijze bevestigd." bl. 125.)

..... Door Atjeh vooral, toen Lombok, Bali, thans Boni en Goa, Timor en andere rijkjes de kracht te laten gevoelen onzer wapenen, den overmoed te hebben gefnuikt eener natie, die het recht der volkeren met voeten trad, naar geen vertoogen wilde hooren, is het Nederlandsch gezag vooral op de geheele Buitenbezittingen met nieuwen kaister omstraald en daardoor duurzamer dan ooit bevestigd. Men wane niet, dat de verschillende Inlandsche Vorsten van den Indischen Archipel onbekend zijn met de gebeurtenissen op genoemde plaatsen. Prikkelde weder de snoeverijen en de uitdagende houding der overmoedige lieden aldaar niet zelden hunne kwalijk onderdrukte neiging om zich te onttrekken aan het Nederlandsche gezag, hetwelk willekeur belet, de handhaving van het recht in zijn banier voert, het blaadje is voorzeker thans omgekeerd. De ondergane bekende vernedering vooral van de Vorsten van genoemde 4) rijkjes is voor hen zeer zeker een heilzaam, geneeskrachtig, pijnstillend middel geweest." (blz. 123.)

Is het niet fraai?

Over de opheffing der pupillenschool te Gombong.

In het jongste Nr. van Insulinde schrijft v. H. over de opheffing der militaire pupillenschool te Gombong, welke hij ten eerste betreurt en waaruit hij afleidt, dat bij het Moederland het beginsel voorzigt om aan de Koloniale jeugd zoo weinig mogelijk gelegenheid te verschaffen zich te kunnen onttrekken aan den achterlijken toestand, waarin zich een niet klein gedeelte daarvan bevindt.

Schr. zegt. o.m.: Voor de meeste ouders van de te Gombong verzorgde jongens, in hoofdzaak militairen met gering gagement en haast allen menschen met zeer bekrompen middelen van bestaan, nog meer voor weduwen van dergelijke personen, die gehoopt hadden, in het Gombongsche gesticht voor hunne zonen kosteloos een, wel is waar niet hoogvliegende, maar degelijke opvoeding te kunnen vinden, waardoor den verzorgers veel zorgen bespaard bleven, is de opheffing der militaire pupillenschool een ongemeen te betreuren handeling.

Geen instelling gaf beter dan de pupillenschool gelegenheid, tot het vormen van in den wapenhandel geoefende landskinderen en tot het kweken van een stam van militaire gediciplineerde mannen.

Door de sluiting wordt aan een aanzienlijk aantal gezonde, flinke jongens de gelegenheid ontnomen, om een andere dan de gebruikelijke kantoorloopbaan in te slaan, teneinde een wel niet schitterende, doch eervolle en geenszins ongunstige toekomst te bereiken. Insteede van de eenige school van dien aard te sluiten, had een nieuwe er bij geopend moeten worden. Jongens, om ze te bevolken, vindt men genoeg.

De schr. besluit: „Zeker is, dat het aantal ontevredenen onder de Indische burgers door de sluiting van Gombong is toegenomen."

De Indische Mercur.

— Inhoud van No. 24: Koloniaal Museum te Haarlem. Rede uitgesproken door Mr. D. Fock over Suriname. — Riet-suikerindustrie in Britsch-Indië, door H. C. Prinsen Geerlig. — Het arbeidersvraagstuk op Java en Madoera. — De Koloniale Staten van Suriname. — Kultuurberichten (Cacaokultuur in Suriname. — Balata-industrie in Suriname. Enz.) — Financiële berichten en verslagen, benevens de overige vaste rubrieken.

Weekblad voor Indië.

De heer M. van Geuns schrijft in No. 4 van het Weekblad voor Indië over het vereenigingsleven in Indië; zoowel de Indische Bond als Insulinde en de Algemeene Spoorbond zijn aan het terugzinken; het

uitslaande vuur der geestdrift is ook bij Boedi Oetomo aan het smeulen gegaan; kortom elke vereenigingsleven in Indië draagt de kiemen van den dood in zich. Dit is zeker een droevig en ontmoedigend verschijnsel, hetwelk de heer v. G. toeschrijft aan gebrek aan oordeelkundige leiding. De Indische Bond heeft nimmer een leider gehad; van Insulinde kan hetzelfde getuigd worden; van Boedi Oetomo eveneens.

Hetzelfde nummer bevat nog een geïllustreerd artikel over Heidendsche priesters op Zuid-Celebes.

De Ingenieur.

No. 24 bevat het slot der beschouwingen van Prof. Jonker over de opleiding van geologen in Nederland en het geologisch onderzoek van Nederlandsch-Indië, zoomede een opstel van Dr. J. K. van Gelder, getiteld: Over de mogelijke beteekenis van Nederlandsch-Indië als producent van jodium.

Ten slotte zij de aandacht gevestigd op de navolgende publicaties.

Opmerkingen naar aanleiding van het voorontwerp betreffende nieuwe regelen nopens het gebruik van grond voor den landbouw in de Javaansche vorstenlanden, door Mr. C. W. baron van Heeckeren (Semarang, Masman & Stroink).

Vereeniging ter bevordering der katoencultuur in Nederlandsche koloniën. Jaarverslag over 1911.

Kolonisatie door Europeanen in Nederlandsch-Indië. Voordracht. (Indologenblad. 1 Juni 1912.)

Pygmies and Papuans, the stone age to-day in Dutch New Guinea, by A. F. R. Wollaston, with Appendices by W. R. Ogilvie-Grant, A. C. Haddon and S. H. Ray. With illustrations and maps. (London, Smith, Elder & Co.)

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 tot 6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat. Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en Trou, Vrede door Recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, De Booschapper, Revue économique, Indische Gids, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëlen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscour. En tal van andere brochures, jaarverslagen, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Het Bat. Nieuwsblad t/m 22 Mei 1912;
De Locomotief t/m 21 idem;
Het Soer. Handelsblad t/m 21 idem;
De Sumatrapost t/m 21 idem;
De Sumatrabode t/m 24 idem;
Tjahaja Sumatra t/m 23 idem;
De Indische Mercur no. 25;
Weekblad voor Indië no. 5;
De Banier no. 20;
Kort verslag vergadering Tweede Kamer St.-G.
Handelsberichten v/h Min. van Landbouw;
Koloniaal Tijdschrift no. 4;
Adresboek van geheel Ned.-Indië voor 1912.

MEDEDEELINGEN.

Van het Informatie-Bureau:

(Heulstraat 17).

Wij vestigen er hier de aandacht op, dat aan de Middelbare Koloniale Landb. school die met September a.s. te Deventer geopend zal worden onder meer ook de gelegenheid verschaff zal worden om lessen in de Javaansche en Madoereische talen te ontvangen.

Het aantal te geven weeklessen zal vermoedelijk voor elke taal 7 bedragen, terwijl de gewone vergoeding bedraagt 125 gulden voor één weekles.

Zij, die voor die betrekking in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich opgeven Heulstr. 17, 's-Gravenhage.

DE RIJSWIJKSCHE BANK.

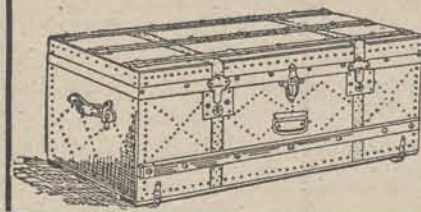
ZOUTMANSTRAAT 42, 's-GRAVENHAGE.

Commissarissen:
Dr. T. BRESNEE (pres.)
H. E. VAN LEYDEN,
I. BÄCK.

Directie:
G. J. KUNST,
E. V. VAN LEYDEN.

Effecten - Goupons - Wissels
Safe-inrichting.

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.

PRINS HENDRIKSTRAAT
141-143, Den Haag.

Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 cM lang, 50 cM breed, 50 cM hoog, m. bak f 10.50. Voor de hut 100 cM lang, 50 cM breed, 36 cM hoog, met bak f 9.— Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM lang, 50 cM br., 40 cM hoog m. bak f 9.50.

S. J. ROTTEVEEL,

Galileïstraat 58. — Telefoon 3197.

Koloniale waren, Comestibles.

ZOO JUIST VERSCHENEN.

Onze firma heeft het genoegen U te kunnen mededeelen, dat haar Nieuwe geïllustreerde PRIJSCOURANT 1912 voor Rijwielen, Banden en Rijwielbenodigdheden zoo even is verschenen. Deze wordt de ons bekende handelaren en toekouwers gratis en franco per post toegezonden. Zij die de prijs-courant niet ontvangen, gelieven deze alsnog bij ons aan te vragen. **BLIJFT OP DE HOOGTE VAN HET NIEUWSTE.** U koopt bij ons goedkoop en goed.

Aanbevelend,

S. VAN DER BIJL - Waterlooplein 96/8 - AMSTERDAM.

N.V. BERLITZ-SCHOOL Mij.

welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven. Noordeinde alleen 42^B, boven Maison KRUL. Telefoon 6318.

TALen: DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCHE, ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.

door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.

Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op het juiste adres Noordeinde 42b, boven maison Krul. AMSTERDAM - Keizersgracht 300.

VACANT

BOEKHOUDEN

in drie maanden met Diploma, Wetenschappelijk, Theoretisch, Practisch. - Prospectus met overalrijke prima aanbevelingen op aanvraag bij J. C. TER BRUGGEN, Leeraar M. O. Boekhouden, 2e Sweelinckstraat 180, 's-Gravenhage (Holland), Tram. 3, 7, 10, 12. Ervaring m. 3000 Leerlingen, een voor een geleerd mondeling en briefwisselend. De grondigste studie der hoofdzaak, het Italiaansch Boekhouden, ontgaan van tijd-roovende en schoolische bijzaken. - - -

VERKOOPHUIS

GROOT HERTOGINNELAAN 103 DEN HAAG
Tramhalte lijn 3 :: VALERIUSSTRAAT.

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of TWEEDEHANDS-MEUBELen willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND van 10-4 uur.

*) De schrijver doelt hier op Generaal Van Heutz.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

Jaarlijksche Algemeene Vergadering van de Vereeniging „Oost en West” op **Vrijdag den 5den Juli 1912**, 's nam. ten 2½ ure, in het gebouw van de Afdeeling 's-Gravenhage, Laan van Meerdervoort 187, aldaar.

Punten van Behandeling:

1. Opening.
 2. Notulen der vorige Jaarvergadering. (Zie Het Koloniaal Weekblad van Donderdag 20 Juli 1911 No. 29.)
 3. Het Verslag der Vereeniging over het jaar 1911. (Zie Kol. Weekbladen 1912 Nos. 10, 11 en 12.)
 4. Het Jaarverslag der Studie-Commissie over 1911. (Zie Het Koloniaal Weekblad 1912 No. 19.)
 5. Het Jaarverslag van het Informatie-bureau over 1911. (Zie Het Koloniaal Weekblad 1912. No. 20.)
 6. Rekening en Verantwoording van het geldelijk beheer over het jaar 1911.
 7. Begroting 1913.
 8. Benoeming van leden in de Commissie tot onderzoek van de Rekening en Verantwoording over het jaar 1912.
 9. Voorziening in de vacatures van het Hoofdbestuur.
- Aan de beurt van aftreding zijn de navolgende leden, die herkiesbaar zijn:
- a. Amsterdam: Mr. H. Smeenge (die zich niet herkiesbaar stelt.)
 - b. Apeldoorn: J. H. Calmeyer.
 - c. Breda: J. C. van Reyn.
 - d. Nijmegen: F. E. Luitjes.
- De candidaten van het Hoofdbestuur zijn:
- a. Amsterdam: E. A. H. van der Heide en Mr. J. W. S. Sikman.

- b. Apeldoorn: J. H. Calmeyer en G. Koldewijn.
 - c. Breda: J. C. van Reyn en E. G. A. Taenzer.
 - d. Nijmegen: F. E. Luitjes en D. G. J. Beyens.
10. Voorstellen van het Hoofdbestuur.
 - a. Verzoek om instemming met het in de Hoofdbestuurs-Vergadering van 13 April 1912, sub IV, uitgesproken denkbeeld om de gelden van personen, die f 100 ineens hebben gestort en dus ten allen tijde lid der Vereeniging blijven, te kapitaliseeren en rentegevend te maken, zoomede het aangesproken legaat-Post weder op te voeren tot f 5000.
 - b. Goed te keuren, dat door het Dagelijksch Bestuur f 300 ter beschikking is gesteld ten behoeve van de Tentoonstelling van Kunstnijverheid en Volkskunst te Dordrecht. (Zie H.B. Vergadering 13/4-12-IXd.)
 11. Onderwerpen voorgebracht door de Afdeelingbesturen:
 - Nijmegen: De inningskosten verbonden aan het ophalen der contributies moeten voor 1/3 deel uit de kas van het Hoofdbestuur worden betaald.
 12. Mededeelingen met betrekking tot:
 - a. het Informatie-Bureau.
 - b. de in Nederland studeerende jongelieden afkomstig uit Oost- en West-Indië.
 - c. de Regeeringssubsidie.
 - d. Het Koloniaal Weekblad.
 - e. Tentoonstellingen.
 13. Hetgeen verder ter tafel zal worden gebracht.
 - E. VAN ASSEN, Secretaris.

GELDELIJKE VERANTWOORDING VAN HET HOOFDBESTUUR DER VEREENIGING „OOST EN WEST” OVER 1911.

Ontvangsten.		Uitgaven.	
1 Januari saldo in kas	f 1487.03 ⁵	Ten behoeve van het Koloniaal Weekblad	f 3037.45
Contributie van leden in administratie bij het Hoofdbestuur	879.—	Ten laste van het Informatie-Bureau	2530.44 ⁵
Idem van de Afdeelingen	1204.05	Toelagen aan den Secretaris en Penningm.	200.—
Aan verkochte propaganda-boekjes	181.32 ⁵	Onkosten inning contributiën	29.75
Bijdrage aan de telephoon	69.50	Aan de waterleiding, telephoon en gas	204.46 ⁵
Huishuur	500.—	Ten behoeve der propaganda	137.94 ⁵
Subsidie van de Regeering	4500.—	Diverse uitgaven	21.69
Baten van het Koloniaal Weekblad	568.75	Schrijfbehoeften	100.43
Rente	103.42	Onderhoud en loonen	171.58
Saldo ultimo 1910 bij den correspondent te Suriname	14.71 ⁵	Huishuur	699.96
Legaten	200.—	Inrichtingskosten	27.52 ⁵
Ondersteuningsfonds	290.66 ⁵	Drukwerken	386.12 ⁵
Ontvangen van de Ned. Ind. Handelsbank	2742.45	Aan het ondersteuningsfonds	46.37 ⁵
Idem op Rijkspostspaarbankboekje no.	25.—	Reis- en verblijfskosten	108.87 ⁵
Teruggestort door den Administrateur van het Koloniaal Weekblad	2.40	Voorshotten	25.10
Idem door den Secr. der Studie-Commissie	252.06	Legaten en afschrijving voor het Ondersteuningsfonds	300.—
Saldo in kas bij den Penningmeester van het H.B. ten bate van het Steunfonds	10.97	Aan de Ned. Ind. Handelsbank	3257.89
		Aan de Rijkspostspaarbank	1099.92 ⁵
		Lezingen in 't noorden van Nederland	143.22
		Saldo in kas bij den Penningmeester, waaronder de gestorte gelden van den Adm. van het Weekblad ad f 2.40 en van den Secr. van de Studie-Commissie ad f 252.06	502.59
Totaal	f 13031.34	Totaal	f 13031.34

BALANS.

Activa.	Passiva.
1 Oblig. N. W.-schuld, nomin. gr. f 1000.— à 92.5 %	Nog te betalen aan de geldleening oorspr. groot f 5000.—
4 maanden rente over idem	f 1200.—
229 Aandeelen „N. V. Boeatan”, nominaal groot f 11450.—	Saldo kapitaal rekening op 31 Dec. 1911
Nog te innen contributiën na afschrijving der dubieuze posten	f 3263.70 ⁵
Contributie der Afd. Utrecht over 't jaar '11	
Idem van de Stud.-Afd. te Leiden over idem	
Voorshotten aan de Studenten-Afdeeling te Leiden	
Contributie van 't jaar 1911 van de leden te Curaçao	
Saldo in kas bij den Penningmeester van het Hoofdbestuur	
Rijkspostspaarbankboekje no. 55724	
Idem no. 178	
Saldo op 31 December 1911 bij de Ned. Ind. Handelsbank	
Inventaris na ruim 25 % afschrijving	
Nog in te vorderen van de heeren E. en K. voor te goeder rekening genoten voorshotten	
Totaal	f 4463.70⁵

's-GRAVENHAGE, 1 Januari 1912. (w.g.) A. C. C. HARTING, Penningmeester.
 Aldus goedgekeurd in de Hoofdbestuursvergadering van den 13 April 1912. Namens het Hoofdbestuur: (w.g.) M. B. ROST VAN TONNINGEN, President.

N.V. PULP-, JAM- & CONSERVENFABRIEK
VRUCHTEN- & GROENTENDROGERIJ
PRINCENHAGE.
 GEDROOGDE GROENTEN, GEDROOGDE AARDAPPELEN,
 voor export en voor scheepsgebruik.
 Offerte met monsters op aanvraag te bekomen.

M. SENTEUR,
 Magazijn van SALON-, EET- en SLAAPKAMER-
 MEUBELEN, TAPIJTEN, Enz. Enz.
MEUBELMAKERIJ, BEHANGERIJ en STOFFEERDERIJ.
 Complete Meubeleering -:- Verhuizingen.
 TOCHTLATTEN met plaatsing 30 Cent per Meter.
Weimarstraat 172 - DEN HAAG.

Geïmporteerde Amerik. Schoenen
HEALTH SHOES.
HEULSTRAAT 11
M. A. GREVE - Telef. 417
 Specialiteit „EIGENGEMAAKT SCHOEISEL”.

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE

■

ZEER GROOTE KEUZE
BADCOSTUMES
BADMAILLOTS
BADMUTSEN Enz.
 voor DAMES, HEEREN en KINDEREN.

HERMAN VOORHOEVE BLOEMIST
ZOUTMANSTRAAT 40c - DEN HAAG,
 beveelt zich aan voor het aanleggen en onderhouden van Tuinen en Villa's. -:- -:-
 Sluit zeer voordeelige abonnementen tot onderhoud.

F. C. DE BRUYN — MAGAZIJN VAN —
KOLONIALEWAREN EN COMESTIBLES
 Levert uitsluitend eerste kwaliteit tot billijke prijzen.
 Bij betaling per week of à contant 2 % korting.
 „ „ „ maand 1 % „
INGREDIËNTEN VOOR DE RIJSTAFEL.
DANCKERTSTRAAT 43. TELEFOON 3361.

KUNST-ATELIER
 van **GOUDEN en ZILVEREN WERKEN**
 in diverse stijlen.
REPARATIE- en GRAVEERINRICHTING.
CHR. J. P. DE RUITER, CORN. SPEELMANSTRAAT 31
 en WILHELMINASTRAAT 69.
 's-GRAVENHAGE.

J. VAN MOORSEL,
SCHOOLSTRAAT 27 - Telephoon 2014.
EERSTE HUIS in Stoffen,
Katoentjes en Flanellettes.
 Specialiteit in Witte Goederen en Lingerie's.

NIET DUURDER, WEL BETER DAN ANDER BROOD
ONVERPAKT BROOD is
ONHYGIENISCH
ONSMAKELIJK
ONZINDELIJK

SUMMUM LUXE-BAKKERIJ
 TEL. 1035
PRINSEGR. 126
 126A

's-Gravenhage, 3 Juni 1912.

Aan de Vereeniging „Oost en West”,
Alhier.

De ondergeteekenden hebben de eer, ter vervulling van de door de Algemeene Vergadering d.d. 8 Juli 1911 verstrekte opdracht, omtrent de hun voorgedragde Rekening en Verantwoording over het dienstjaar 1911 te rapporteeren:

dat zij deze, zoowel als de per Ult. December 1911 opgemaakte Balans, hebben nagezien, en met de hun daartoe verstrekte boeken en bescheiden vergeleken,

dat zij een en ander in goede orde hebben bevonden, en

dat zij mitsdien vrijheid vinden Uwe Vergadering in overweging te geven, aan het gevoerd beheer goedkeuring te verlenen, en het Hoofdbestuur deswege te acquitteeren en te dechargeeren.

Ten slotte is het hun aangenaam een woord van hulde voor zijn zorgvolle en volledige administratie te mogen richten tot den heer Penningmeester, die hun bij hun onderzoek met de grootste welwillendheid heeft bijgestaan.

Hoogachtend,

(w. g.) FOKKER.

(w. g.) ANDRIES.

(w. g.) VAN DER ZIJL.

BEGROOTING van Ontvangsten en Uitgaven van den Penningmeester van het Hoofdbestuur over het jaar 1913.

Ontvangsten.

Contributie van de Afdelingen	f 1200.—
Idem van Leden in administratie bij het Hoofdbestuur	„ 1500.—
Huishuur en telefoon	„ 120.—
Rente	„ 120.—
Verkoop boekwerkjes	„ 200.—
Subsidie van de Regeering	„ 3000.—
Baten van het Koloniaal Weekblad	„ 70.—
Vermoedelijk saldo op ultimo 1912.	„ 800.—
Totaal	f 7010.—

Uitgaven.

Koloniaal Weekblad	f 1800.—
Administratiekosten	„ 100.—
Informatie-Bureau	„ 2800.—
Toelagen	„ 200.—
Reis- en verblijfkosten	„ 200.—
Bureauhuur	„ 300.—
Onkosten inning contributiën	„ 150.—
Diverse uitgaven	„ 50.—
Inrichtingskosten	„ 25.—
Drukwerken en typeloos	„ 200.—
Gasverlichting, duinwater en telefoon, waaronder begrepen de verwarming der lokalen middels gashaarden	„ 200.—
Onderhoud en loonen	„ 200.—
Fonds tot ondersteuning van personen, commissiën, enz.	pro memorie
Idem voor opvoeding, leiding, enz. van in Europa studeerende jongelieden	pro memorie
Propaganda	f 125.—
Lezingen en tentoonstellingen	„ 500.—
Totaal	f 6850.—

Vermoedelijk kassaldo op ultimo 1913 f160.—.

's-GRAVENHAGE, 1 Januari 1912.

A. C. C. HARTING, Penningmeester.

Van de Afdeling Rotterdam: Jaarverslag over het jaar 1911.

Dit kalenderjaar hadden wij het overlijden te betreuren van ons Bestuurslid den heer M. C. Jautze, die slechts zeer korten tijd lid van ons Bestuur mocht wezen; zijn nagedachtenis zal bij ons in eere blijven.

Wij aanvaardden nog dit jaar de Voogdijschap over een jongeling uit West-Indië, n.l. Philipszoon uit Paramaribo, waarvan tot dusverre zeer goede rapporten inkwamen, terwijl hij gehuisvest is bij eene familie, onzen Secretaris goed bekend, die uitstekend voor het jongemensch zorgt.

Den 18den Februari werd een belangrijke lezing over Atjeh gehouden door den Eersten Luitenant der Kon. Marechaussee, Fr. Piekema. Deze werd helaas slechts matig bezocht; in het geheel waren er 26 personen aanwezig.

Teneinde verbetering te krijgen in het slechte bezoek der lezingen, zonden wij circulaires uit aan alle leden, bevattende eene opsomming van de onderwerpen, die voor lezingen in aanmerking komen. Hierop zijn slechts 12 antwoorden binnengekomen; de meeste stemmen, n.l. 3, vereenigden zich op de onderwerpen: Gouvernementsbedrijven en Monopolies, Leger en Vloot, Handel, Financiën kreeg geen enkele stem, evenmin Zending, Producten en Cultures 2 stemmen; de andere takken één stem. Getracht zal nu worden om den leden een nuttigen en aangena-

men avond te bezorgen door middel van een Bioscopevoorstelling, doch het schijnt zeer moeilijk te zijn geschikte films te verkrijgen, eenigszins slaande op de onderwerpen aan onze Vereeniging verwant. *)

Het doet ons zeer leed te moeten constateeren dat het ledental achteruit gaande is en dat, ondanks al onze pogingen, zeer weinig leven in onze afdeeling te brengen is. De belangstelling voor onze Vereeniging schijnt in onze stad al bijzonder gering te zijn.

Wij remitteerden, ingevolge toestemming van ons Bestuur, f 40 als onze bijdrage voor de Expositie-onkosten voor de tentoonstelling te Roubaix.

(w. g.) Z. MARCELLA, Secr.

*) Zie onder O.-I. Mailberichten. (Red.-Com.).

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 3 Mei 1912. No. 36. Civiel Departement.

Verleend. een jaar verlof aan de onderwijzeres Mej. A. A. Resner; tien maanden aan den onderwijzer J. C. Nonnekens en den leeraar J. H. H. van Willigen.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerk E. F. Deux; de adjunct-administrateur G. J. F. de Graaff; J. G. D. Siau en H. E. Simons.

Benoemd: tot commies A. V. Ch. Schram; tot adjunct-griffier van den landraad te Magelang G. A. Fransz; tot ten commies Mr. O. R. Beaujong; Ch. L. Crinice le Roy; J. F. Vos en W. H. A. Jacometti; tot kantoorchef Ph. Trebels; tot voorzitter van den landraad te Banjoemas Mr. L. F. A. baron de Kock; tot predikant te Fort de Kock. J. N. Drost.

Gesteld: ter beschikking van den voorzitter van den landraad te Batavia Mr. J. Liefstreek; van den Dir. van Gouv. bedrijven Dr. H. Pontoppidan.

Geplaatst: in de residentie Pasoeroean de adsp. controleur W. van Hartingsveldt.

Overgeplaatst: naar Semarang de ontvanger J. Th. van den Dungen Gronovius; naar Pabean de idem J. C. H. Brugman; naar Semarang de boekhouder J. J. W. N. Moree.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den onderluitenant A. H. C. Roelofsen, 10 maanden aan den off. van gezondheid A. Kolthoff, een jaar aan den 1en luit. A. G. F. Slors; elf maanden aan den off. van gezondheid F. W. Buma; tien maanden aan den kapitein-intendant J. G. Smit.

Bevorderd tot kapitein de 1e luit. D. van den Berg en J. D. Roukens; tot 1en luit. G. J. Baden; C. R. A. Eland; J. H. Goossens en A. P. de Vajnes van Brakell Buijss.

Uit de Javasche Courant van 7 Mei 1912. No. 37.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den secretaris V. H. Haaksma; den onderwijzer H. van Braam; den administrateur W. Th. Laurens; den ass.-resident R. W. Heaviside; elf maanden aan den onderwijzer P. J. C. Paulen en P. W. Broekhoven; een jaar aan den werkmeester S. van der Eijk.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerk J. M. Manuel; de onderwijzers G. W. Kawengian; de commies mej. M. F. Kessler; de hulpprediker M. Brouwer.

Benoemd: tot secretaris van het gouv. Atjeh en Onderh. V. A. Doeve; tot 1en commies mej. C. A. Elenbaas; tot patih van Pandeglang Raden Mohammad Achmad; tot onderwijzer te Klakah A. L. van Lissa; te Menado W. Maas.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den kapitein-kwartiermeester A. J. Stuyver.

Ontslagen: op verzoek eervol de 2e luit. der inf. T. V. Agerbeek en de luitenant-kolonel C. A. A. Schröder.

Bevorderd: tot kapitein de 1e luit. P. H. C. Wilker; tot 1en luit. de 2de idem W. Baljet.

Benoemd: tot onderluitenant J. Prosé.

Overgeplaatst: bij het garnizoens-batalj. van Amboina en Ternate de 1e luit. J. F. van der Sluys Veer en de 2e luit. K. de Jongh; naar Tjilatjap de 1e luit. F. H. Cherieux; bij het 5e bat. de onderluit. J. Prosé; bij het 13e bat. de idem M. Brieve; bij het 15e de 1e luit. J. W. M. Diemont; Geplaatst: bij het 12e bat. de 2e luit. H. N. Hesselaar.

Benoemd: tot bat.-adjutant de 1e luit. L. Kat; J. K. van Steijn van Hensbroek en J. A. E. G. A. den Daas.

Overgeplaatst: naar Tjilatjap de 1e luit. der art. W. P. J. K. Brunet de Rochebrune; naar Atjeh de 1e luit.kwart.m. A. de Wit en J. J. van Dam.

Geplaatst: te Tjimahi de off. van gezondh. Dr. N. L. Schoorel; te Batavia de id. J. M. Elshout.

Overgeplaatst: naar Pontianak de off. v. gezondheid I. C. Baggelaar.

Vestigt U in NIJMEGEN!

Voor inlichtingen wende men zich aan het SECRETARIAAT van

NIJMEGEN VOORUIT!

M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

Magazijn KUNSTNIJVERHEID VEENESTRAAT 56.

Blouses - Jupons - Nouveautés

DAMES-HANDWERKEN
Steeds het nieuwste.

VACANT

WISBRUN & LIFFMANN. VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.

Dames Modeartikelen.

Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

Ter overname

tegen half Augustus HUISHUUR (f 600.—)
en COMPLETE INBOEDEL.

Lubeckstraat 9.

NEDERLANDSCHE VEGETARIERSBOND.

Secretariaat, Brochurenhandel en Vegetarisch Bureau:

HEEMRAADSINGEL 217B :: ROTTERDAM,

waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS.

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE”

onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f2.— p. jaar.

Bekroond propagandageschrift, franco per post f0.06. — ORTT, Brieven over gezondheid, franco per post f0.12. — DR. ANNA KINGSFORD, Ware voeding, franco per post f0.80. — Vegetarisme een economische noodzakelijkheid, franco per post f0.94. —

KOOKBOEKEN franco per post f0.17 en f0.95.

Vraagt voedingsmiddelen gesteld onder toezicht van den Nederlandschen Vegetariërsbond. — Dit geeft afdoende waarborgen.

Het Weekblad voor den Handeldrijvenden en Industrieelen Middenstand,

:- verschijnt in 4 verschillende edities. :-

Welk vakblad heeft de meeste annonces en wordt derhalve het best gelezen?

Vraag proefnr. (maar vergeet niet uw bedrijf, opdat de voor U bestemde editie worde gezonden) en oordeel zelf.

Amstel 18, Amsterdam.

Ter overname

tegen eind JUNI a.s. een eenvoudige inboedel.

v. Weede v. Dijkveldstraat 194.

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER“
 =0= ELITE BIOSCOPE =0=
PRINS HENDRIKPLEIN 3 = Telefoon 6295

ELKE WEEK

SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA

Woensdag, Zaterdag en Zondag MATINÉE.

ENTRÉE 50 en 25 cent, zowel 's avonds als 's middags.

VACANT

NAAML. VENN. ELECTRISCHE DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO“ - DEN HAAG

Verschenen de **TWEEDE, GOEDKOOPE DRUK** van:

Door Duisternis tot Licht

GEILLUSTREERD

Gedachten over en voor het Javaansche volk

VAN WIJLEN

RADEN ADJENG KARTINI.

INGENAAID f 2.40.

GEBONDEN f 2.90.

RADEN ADJENG KARTINI.

DE EERSTE DRUK, DIE IN JUNI 1911 VERSCHEEN, WAS IN ENKELE MAANDEN UITVERKOCHT.

UITVOERIG PROSPECTUS WORDT OP AANVRAAG FRANCO TOEGEZONDEN.

Voor Mech. ZONSCHEMEN,
ROLLUIKEN,
 MARQUIZEN,
 JALOUSIEËN,
 Serredekkingen,
 enz. enz.

is beslist het **Wagenstraat 90, DEN HAAG.**
 Beste adres

Op 13 Int. VAKTENFOONSTELLINGEN steeds met
 goud bekroond Hoogste onderscheiding GRAND PRIX.
 H.H. Architecten en Aannemers verzuimen niet aan dit
 adres prijsopgave te vragen zijnde soliedst en goedkoopst.

WAGENSTRAAT 90
 DEN HAAG
 TELEFON 472 EN 4716

VAN SEVENTER & PALUDANUS
 Vlamingstraat 21,
 DEN HAAG - Teleph. 4214.

Eerste klasse en toch het
 goedkoopst adres voor
 Heerenkleeding naar maat.
 SPECIAAL ADRES voor Uitrustingen.

Flanel f 5.70
 f 6.90
 f 7.80

per stukje van 30 El.

GRASLINNEN

85 c.M. f 11.95 per 60 El.; 135 c.M. br.
 f 14.10; 150 c.M. f 15.10; 162 c.M.
 f 16.20; 184 c.M. f 18.40 per 42 El.

Grasl. ook per half stukje verkrijgbaar.

Bij elk stukje Flanel of Graslinnen
 ontvangt men GRATIS 10 El Mous-
 seline of 4 1/2 El Laken (2 El breed)
 voor Japon.

VRAAGT STALEN EN OVERTUIGT U.

H. BONEFAAS - DEN HAAG

HEEMSKERCKSTRAAT 23.

LINNENFABRIEK EXPORT.

WAT
 brengt ieders belang mede bij de aanschaffing van HEEREN- en KINDERKLEEDING?
 DAT
 men onberispelijke coupe, soliede stoffen en prima afwerking
KRIJGT VOOR DEN LAAGSTEN PRIJS.
 HET AANGEWEEZEN ADRES DAARVOOR IS EN BLIJFT
LIJNKAMP's KLEEDINGMAGAZIJN
 GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT, TEGENOVER HET STADHUIS.

Weekblad voor Indië,

onder Hoofdredactie van M. VAN GEUNS,
 te SOERABAJA.

Prijs per 3 maanden f 2.50

Men kan zich abonneren bij den agent voor Neder-
 land: Uitgevers Maatschappij „Het Gemeenschappelijk
 belang“ NIEUWE MOLSTRAAT 20, DEN HAAG.

**HOTEL-RESTAURANT
 SANTOSA.**

Telefoon 1896. - 's-GRAVENHAGE.

**Indisch Restaurant
 PIEPER BAARS**

PRINS HENDRIKPLEIN 3a 3b, 4.

Plat du Jours vanaf f 0.80.

Diners vanaf f 1.—.

Uitzending van alle gerechten
 en Diners.

Aanbevelend:

L. HANNEMANN, Eigenaar.

O. C. L. VOSVELD, Opticien, Hof-, Rijks- en Gemeenteverancier - KORTE POTEN 42. - Telefoon 3957 - 's-GRAVENHAGE.

GELIEVE S.V.P. OP NAAM EN WOONPLAATS TE LETTEN.

Specialiteit in Gouden Brillen en Pincenez, Barometers, Thermometers, Veld-, Theater- en Marinekijkers, Breukbanden, Buikbanden en verdere instrumenten. — Maatnemen en aanleggen v. Dames geschiedt door vrouwelijke behandeling.

Specialiteit in ANATOMISCHE MODELLEN.

A. A. BOLT = CONFISEUR
PATISSIER

HOFLEVERANCIER.

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f - 's-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

Speciaal Magazijn van PARAPLUIES, PARASOLS EN CAS en WANDELSTOKKEN.

MARGUÉRITE (Wett. Ged.)

CORNS. WASSENAAR, Zoutmanstraat 29, tusschen Piet Heinstraat en Prins Hendrikplein, 's-GRAVENHAGE.

Eigen atelier voor overtrekken en repareren. Telefoon HAAG 1647.

Gds. Mag. A LA BELLE DENTELLIÈRE

156 NOORDEINDE - LA HAYE

TENTOONSTELLING

van KUNSTNAALDWERK

= en ECHTE KANTEN =

:: (SPECIAAL VOOR CABAYA'S ETC.) ::

GEOPEND van Maandag tot Vrijdag
van 10—6 uur

Bezichtiging vrij - Groote keuze
Lage prijzen.

P. J. M. 'T HOEN, KONINGIN EMMAKADE 6d
:: DEN HAAG. ::
Koloniale Waren. - Comestibles. - Delicatessen.

Speciaal gesorteerd in
ENGELSCH BISCUIITS.
BINNEN- en BUITENLANDSCHE CONSERVEN.
— Alleen 1e klas Artikelen. —

Wie een NAAIMACHINE nodig heeft en
geene „SINGER” koopt,
benadeelt zichzelf.

Aan nevenstaand uithangbord zijn de winkels
te herkennen, waar INDERDAAD SINGER-
Machines verkocht worden.

SINGER-MAATSCHAPPIJ,

AMSTERDAM, KALVERSTRAAT 60-62.

Overal Depôts.

De 's-Gravenhaagsche Wasch- en Strijkrichting CHEMISCHE WASSCHERIJ

A. G. DE KLEIN

Rembrandtstraat 318—332 - DEN HAAG

WASCHT, STRIJKT en BLEEKT ELECTRISCH.

Vraagt prijsopgave van Opmaak- en Niet-Opmaakwasschen.
Speciale inrichting voor het opmaken van Indische Uitrustingen.
1e KLAS FIJNGOED STRIJKINRICHTING.

GROBBE = COMESTIBLES.

Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

Vereeniging OOST en WEST
Afdeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, Laan v. Meerdervoort 187.

Acht dames en één heer voor pianolessen.

Eene dame voor het geven van lessen in de Engelsche taal.

Eene dame voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; hoofdaacte middelbaar Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.

Eene Dame voor schrijf-, copiëer- of vertaalwerk uit het Fransch Duitsch of Maleisch.

Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Maleische taal.

Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.

Twee jonge dames voor Gouvernante naar Indië, waarvan eene H-acte heeft.

Een juffrouw, oud 26 j., P. G., wenscht als kinderjuffrouw naar Indië te gaan, was reeds 2 jaar te Batavia als zoodanig werkzaam.

Twee jonge dames voor vioollessen, ook aan eerstbeginnenden.

Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.

Vijf jonge dames voor kinderjuffrouw naar Indië.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van O. en W., geen direct belanghebbenden, worden verzocht zo noodig hunne hulp hierin te willer verlenen.

Drie geg. Ond.-Officieren O.-I. L., waarvan één is gedipl. ziekenverpleger, voor eenig administratiewerk, geldinkasseeren, magazijnmeester.

Eene Dame voor zanglessen.

Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.

Eene Dame voor het geven van lessen aan spraakgebrekkigen.

Twee geg. O.-I. militairen voor oppasser of magazijnknecht.

Een heer voor muzieklessen.

Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.

Twee bekwamelinnennaaiers, waarvan een uit naaien gaat van 9—5 uur.

Eene jonge dame (diploma muziek, piano en zang), wenscht met eene familie naar Indie voor les geven aan kinderen en behulpzaam in het huishouden.

Beschikbaar voor de reis naar Indië twaalf zeebaboes.

Eene officiersweduwe voor assistentie of besturing van eene huishouding.

GALERIES MODERNES
I. DE VRIES

Hoogstraat 4 - TELEF. 815
DEN HAAG,

is het ruim **gesorteerdste**
en beslist **goedkoopste** adres
hier ter plaatse voor het aanschaffen van **Ongegarneerde** en **Gegarneerde Dameshoeden**.

Enorme keuze in FANTASIES,
VEEREN, BLOEMEN, ZIJDEN en
FLUWEELEN LINTEN, Enz. Enz.

I. DE VRIES - Hoogstraat 4.

Indisch Restaurant

Vereeniging „OOST EN WEST”

LAAN v. MEERDERVOORT 187

Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE

Plat du Jour à f 1.—

Diners vanaf f 1.50.

Uitzending van allerlei Schotels
en Gebakken met verhooging van
: : bezorgloon. : :

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van **privaatlessen** in Ind. talen.

W. B. REGENHARDT, Weimarstraat 309, 's-Gravenhage,	Maleisch } Javaansch } Soendasch } Atjehsch }	gediplomeerd.
A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	Javaansch.	
D. A. P. KOK, Edisonstraat 58, 's-Hage,	Maleisch.	
W. F. H. EPKE, v. Slingelandtstr. 151, 's-Hage,	Javaansch.	

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Hage.